

Izhaja ob 4 jutraj.

Štane mesečno 20—Din
za inozemstvo 30—
neobvezno

Oglasi po tarifu

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnici:

Maribor, Barvarska ul. 1
Celja, Aleksandrova c.

Račun pri pošt. čekov.
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 30. septembra.

Po sedemdesetih političnih se je danes angleški parlament zopet sestel k izrednemu zasedanju. Odkar je na krmilu delavska stranka, ni bila politična situacija v Angliji še nikoli tako napeta in zrela za odločilne dogodke. Macdonaldova vlada je odsej s pomočjo liberalcev, včasih pa tudi s podporo konservativcev prebrodila vse parlamentarne težkoče. Sedaj pa so na dnevnem redu vprašanja, ki tako globoko segajo v notranjo in mednarodno politiko britanske imperije in ki so izvalila toliko nasprotstva med vlado in opozicijo, da lahko pride do poraza kabineta, razpusta zbornice in razpisa novih volitev. Te splošne volitve na Angleškem, ki bi neposredno sledila drugemu nič manj važnemu svetovnopoličnemu dogodku, volitvi predsednika severnoameriških Zedinjenih držav, bi odločile ne samo o usodi delavske vlade, marveč bi vplivale tudi na sedanji, takozvani levi kurz v Evropi, ki ima poleg Herriota glavno oporo v Macdonaldu.

Vprašanje razmejitve med Ulstrom in svobodno irsko državo pride pri tem zasedanju ponovno v pretes. Belfast-ska vlada kljub Macdonaldovemu ultimatu še do danes ni imenovala svoje zastopnika v razmejitveni komisiji, pač pa sklicuje po celem Ulstru velike protestne shode proti postopanju angleške vlade in izjavlja, da ne misli nikakor odnehati od svojega stališča. Zato pride zakon o razmejitveni komisiji v drugo branje na sedanjem zasedanju londonskega parlamenta. Ni dvoma, da bo v spodnji zbornici vladni predlog sprejet, ne vé se pa, kakšno stališče zavzame zbornica lordov in če ne bodo lordi s svojo opozicijo otvorili splošne politične krize.

Vendar se po vsej verjetnosti odločilna bitka ne bo bila v irskem vprašanju, ampak v vprašanju rusko-angleške pogodbe, ki bo tudi predložena parlamentu v odobritev. Ta pogodba, ki je bila podpisana 8. avgusta, je bila predmet najživahnejše polemike in enodušne obsodbe od strani konservativcev in liberalcev, torej od večine parlamenta. Da je konservativci ne marajo, je razumljivo, da pa proti njej najbolj grmi isti Lloyd George, ki je prvi povabil boljševike v Genovo, po menja, da smatra njegovo krilo liberalcev rusko pogodbo za najpripravnejšo pečino, na kateri naj se razbije tarka delavske vlade.

Vodiljed tej situaciji so se vse tri stranke začele mrzlično pripravljati na volitve in so že do zdaj priredile mnogobrojne shode po celi državi. Independent Labour Party je napovedala kar 400 mingov. Na enem teh shodov, ki se je vršil v soboto popoldne v Derbyju, je povzel besedo sam Macdonald med cele minute trajajočimi ovacijami več tisočglave množice.

Njegov govor, ki smo ga v kratkem ekscerptu že objavili, je bil apologija politike delavske vlade in obenem ostra replika napram napadom opozicije. Konec je izvenel v odkrito grožnjo, da bo delavska vlada razpustila parlament in apelirala na narod, če bo zbornica bistveno spremenila rusko pogodbo ali če jo bo sploh zavrgla.

Bližnji dnevi bodo pokazali, če bo Macdonald primoran to grožnjo tudi izvršiti. Delavska stranka se volitev ne boji, dasi si jih ne želi že v novembru. Ona ima dovolj izvršnih gesel za volilni boj. Tudi konservativci bi pod protiboljševiško parolo zbrali vse meščanske sile. Drugače je z liberalci, ki z volitvami riskirajo vse, celo obstoj stranke. Meščanski del pristašev bi šel z Winstonom Churchillom, ki pripravlja zopet nekaj desničarski blok, malomeščanski in delavski sloji pa se itak že močno nagibajo k delavski stranki, ki je liberalizmu pobrala najprivlačnejša gesla.

Morda se bo stari in modri Asquith le ustrašil pretežih pogibelj in bo še v zadnjem trenutku ustavil liberalni voz, ki ga grmeči osvetnik Lloyd George tira v neizvestnost. V nupostljivosti labouristov in v bojazni liberalcev se utegne še enkrat najti izhod, ki bo dovolil še sedanjemu britanskemu parlamentu ušakati božične praznike.

POVIŠANJE AZIA.

Beograd, 30. septembra. p. Carinski nadavek je povišan od 900 na 1000 odst. ter bo, kakor se zatrjuje, tekem oktobra novišan še za 100 odst.

UPOKOJITVE V VRHOVNI PROMETNI UPRAVI.

Beograd, 30. septembra. p. Danes je bil podpisan ukaz, s katerim so upokojeni generalni ravnatelj železnice Mihajlo Ilić, njegov pomočnik Evgen Deroko in načelnik prometnega oddelka v ministertvu saobraćaja A. Panić.

Nove težkoče na vidiku?

POLOŽAJ SE NERAZČIŠČEN. — RADICEVCI PRIPRAVLJAJO SPREMEMBO FRONTE. — DANAŠNJE AVDIJENCE NA DVORU. — MAČKOVE KONFERENCE.

Beograd, 30. septembra. p. Danes se je pokazalo, da so optimistične napovedi režimskih listov bile znatno pretirane. Vedno bolj se kaže, da večerajšnja avdijenca g. Davidovića ni razčistila položaja in dogodki današnjega dne so pokazali nove težkoče. Konferenca Radicevega odposlanca drja Mačka z g. Davidovičem je ustvarila, kakor se zatrjuje, nove komplikacije. Radicevci pričenjajo menjati fronto in se očitno pripravljajo za eventualnost svojega izstopa iz vladine koalicije. Oni sedaj odločno odklanjajo pogajanja za tkzv. definitivni sporazum z motivacijo, ki je za g. Davidovića posebno mučna, češ, da Davidovičeva grupa ne predstavlja »večine srbskega naroda« s katero edino se more »večina hrvatskega naroda« sporazumevati. Zato da so potrebne nove volitve, ki naj dajo g. Davidoviću legitimacijo za sklepanje sporazuma. Radić je pripravljen sedanjemu vladu podpirati dokler ne izvrši svojega napovedanega »delovnega programa«, vendar zahteva pristane, da se bo potem šlo na volitve, pri katerih naj ima vsaka stranka glede programa svobodne roke.

To stališče HRSS spravlja seveda Davidovičevu vlado v težavno situacijo, ker ne more glede volitev prevzeti nobene obveznosti. Sedaj se z veliko in nervozno vneto iščejo nove formule.

Tudi odnosi vlade napram dosedanjim podpornikom med manjšimi grupami niso več popolnoma jasni. Zemljoradniki grozijo z opozicijo in so postavili nekaj prav neprijetnih zahtev.

Veliko nado je polagala vlada nato, da se ji posreči razbiti enotnost radikalne stranke. Danes si je g. Davidović na jasnem, da so radikali popolnoma kompaktni in da so vsi za politiko narodnega bloka. Današnje »Vreme«, glasilo frakcije g. Jovanovića, je izredno bojevito v svojem uvodniku in v slikanju položaja, kar je izzvalo neugodne kome-

tarje za vlado. Dopoldne sta se sestala g. Pašić in Jovanović in sta razpravljala o skupnem nastopu narodne opozicije proti kabinetu. Jutri se nadaljuje konferenca v stanovanju g. Pašića.

Dopoldne ob 10. je kralj sprejel vojne ministra generala Hadžića. Popoldne ob 18. je bil sprejet na dvoru notranji minister Nastas Petrović. Po avdijenici, ki je trajala dve uri, je bil g. Petrović zelo rezerviran in ni hotel dati novinarjem nikakih obvestil. Pravijo, da se položaj vlade po tej avdijenici ni izboljšal, kakor so to režimski listi napovedovali.

OSTER NASTOP M. GJURJIČA PROTI NASTASU PETROVIČU.

Beograd, 30. septembra. p. Podpredsednik radikalnega kluba Gjurič je podal danes izjavo, v kateri ostro odgovarja notranjemu ministru Petroviću na njegov govor, ki ga je imel na konferenci tako zvanih »neodvisnih radikalov«. G. Gjurič pravi, da so izjave g. Petrovića cinčne. Radikalni politiki se niso angažirali za radićevce. V Zagreb so šli le zato, da bi se jim nježljive želje, niso pa vzeli nase nikake obveznosti. G. Gjurič žigosa dejstvo, da je šel kraljevski minister se pokloniti v Zagreb Radiću in da je kršil ustavo ter se zavzemal za obnovitev pokrajinske uprave, ki je že zdavnaj ukinjena. G. Petrović naj ve in naj si dobro zapomni, da bo moral vsakdo odgovarjati za svoje delo. Sodil ga bo narod.

Gjuričeva ostra izjava je napravila senzacijo, ker se je dosedaj iz režimskih krogov neprestano raznašalo, da g. Gjurič simpatizira s Petrovičem.

SESTANEK PARLAMENTA.

Beograd, 30. septembra. p. Kakor se zatrjuje, se je pri večerajšnji avdijenici kralju tudi interesirala, kdaj namerava vlada sklicati parlament. Min. predsednik Davidović se je z carjem na to odločil, da se sestane Narodna skupščina v četrtek 9. oktobra.

Radić z Davidovičem ne more sklepati sporazuma?

VELEZANIMIVE IZJAVE PODPREDSEDNIKA HRSS DR. MAČKA. — RADICEVCI ZAHTEVAJO VOLITVE

Beograd, 30. septembra. p. Danes je prispel v Beograd podpredsednik HRSS dr. Maček, ki je dopoldne dolgo razpravljal z min. predsednikom Davidovičem in notranjim ministrom Petrovičem. Ko je po enurni konferenci dr. Maček zapuščal palačo min. predsedništva so ga obsuli novinarji s vprašanji: Ali bo ukaz o Vašem imenovanju res danes podpisan? (Tako so namreč napovedovali nekateri režimski listi).

Dr. Mačkov odgovor je zelo presenetil. Podpredsednik HRSS je namreč izjavil novinarjem sledeče:

Kar se tiče našega vstopa v vlado, to vprašanje še vedno ni definitivno rešeno. Ako nastopijo ovire, ne bomo insistirali na tem. Gospod Davidović mi je sicer danes izjavil, da ni nobenih ovir. V ostalem ne bomo pustili, da pride v tem vprašanju do preloma. Zagotavljam Vas, da se stranke, ki sodelujejo v vladi, medsebojno vedno bolj približujejo. Vprašanje sporazuma pa je naenkrat težko rešljivo, ker ne gre za pogodbo med posameznimi osebnostmi, temveč za sporazum med hrvatskim in srbskim narodom. To se more doseči samo tako, da se narodu pusti čas prepričati se, da je sporazum potreben. Na Hrvatskem je danes vse ljudstvo v prevladujoči večini principijelno za tak sporazum s srbskim narodom. Toda v srbskem narodu je velika večina proti temu sporazumu. Kakor hitro se mi prepričamo, da je tudi srbski narod za sporazum, bodo prišla vsa važna vprašanja sporazuma do rešitve. Da se doseže izraz mnenja srbskega naroda, so potrebne nove volitve, ki naj ustvarijo formalno večino za politiko

sporazuma. Vprašanje ali naj se gre na nove volitve na podlagi le principijelnega sporazuma ali s konturami definitivnega sporazuma še ni rešeno. Mi sedaj insistiramo, da bi se volitve vršile takoj in bomo najprej sondirati teren.

IZ ZBIRKE RADICEVIH IZJAV.

Beograd, 30. septembra. p. Današnja »Samouprava« objavlja pismo, ki ga je poslal Stepan Radić newyorški »The Nation« in ki ga je ta list prinesel v svoji številki z dne 27. avgusta. V tem pismu pravi Radić, da ni za balkansko federacijo, ampak za jadransko, to je zvezo vseh narodov, ki jih je podjarmila ali ki jih ogroža sedanja vojaška organizacija v Beogradu. Jadranska federacija se mora dopolniti in razširiti v balkansko in podonavsko federacijo, ki naj bi se raztezala od čeških gor do Jadrana. Današnji srbski mogotci niso samo avtokrati in brezpogojni absolutisti, ampak vsi brez izjeme tudi izkoriščevalci svojega lastnega naroda, trinoji in morilci nesrbskih narodov in narodnostnih skupin v Jugoslaviji. Hrvatsko seljaško gibanje je organiziralo 4 milijone hrvatskih kmetov na Hrvatskem, v Slavoniji, Dalmaciji, Bosni in Hercegovini ter pol milijona madžarskih in pol milijona nemških seljakov, ki se nahajajo pod srbsko upravo, kakor tudi več tisoč čeških, slovaških maloruskih in rumunskih seljakov, ki živijo razkropljeni v današnji Vojvodini. Ta kmečki pokret se je globoko ukoreninil tudi v Črni gori in Makedoniji, da celo v Srbiji. Ustanovitev in ureditev mirovne seljaške republike ob Jadranu in Donavi ni vprašanje nekaj let, ampak samo nekaj mesecev.

Nemški memorandum

zaveznikom

Berlin, 30. septembra. s. Večraj so nemški poslanci pri zaveznikih vladah izročili zunanjam ministrom nemško no to, ki označuje stališče berlinske vlade glede vstopa Nemčije v Zvezo narodov.

Pariz, 30. septembra. j. O vsebini nemškega memoranda, ki ga je večeraj izročil poslanik Hoersch francoskemu ministertvu predsedniku Herriotu, poroča »Petit Parisien«, da ne našteva pogojev, pod katerimi bi Nemčija naslovila prošnjo za sprejem v Zvezo narodov, temveč znači le splošen eksponat o vprašanjih, v katerih želi Nemčija pojasniti, posebno glede posebnega položaja, ki je nastal po verzajski mirovni pogodbi. Memorandum zahte-

va, da se sprejme Nemčija kot enakopravna v Zvezo narodov. Dalje vprašuje nemška vlada tudi, ali bi vstop Nemčije olajšal rešitev nekaterih problemov, med drugim položaja v nemški Gor. Sleziji in Saarskem ozemlju ter vprašanja vojaške kontrole.

London, 30. septembra. s. »Times« poroča, da ni pričakovati, da bi Anglija takoj odgovorila na nemški memorandum, ker bo smatrala najbrže za potrebno, da se pred tem posvetuje z ostalimi prejemniki nemškega memoranda.

London, 30. septembra. s. »Times« javlja iz Bruslja, da je belgijski ministriški predsednik Theunis izrazil nemškemu poslaniku pri izročitvi memoranda upanje, da nemška vlada ne bo znova sprožila vprašanja o vojni krivdi.

Seipel odklanja donavsko federacijo

PRVI NASTOP OZDRAVLJENEGA KANCLERJA PRED PARLAMENTOM. — DEMANTI POROČIL O BENEŠEVI MISLI.

Dunaj, 30. septembra. s. Zvezni kancler dr. Seipel je danes prvokrat po svojem okrevanju prisostvoval seji narodne skupščine, kjer ga je večina burno pozdravila. Številni fotografi so ga slikali, ko je prišel govoriti. Dr. Seipel je govoril nekoliko tišje kot običajno. V prvem delu svojega govora je poročal o uspehih ženevsko konferenco. Njegova izvajanja o že znanih protokolih niso prinesla novega.

V drugem delu govora se je kancler bavil z aktualnejšimi zadevami. Predvsem je zavrnil vest, da je dobil češkoslovaški

zunanji minister dr. Beneš po nalogu govtovih v Zvezi narodov zastopanih sil nalogu, naj izdela načrt za srednjeevropsko carinsko unijo. Podal je obvezno izjavo, da zunanji minister češkoslovaške republike ni dobil takega naloga. O zahtevi vstopa Avstrije v Malo antanto ali celo o ideji donavske federacije se ni nikdar in nikjer govorilo. Avstrija želi, da odpadejo gospodarske zapreke in se v ta namen tudi peša s tem, da doseže čimprej z vsemi sosednimi državami trgovsko-politične pogodbe.

Avstrija intervenira za svoje podanike v Jugoslaviji

ZUNANJI MINISTER GREUNBERGER NAPOVEDUJE DIPLOMATSKO AKCIJO PROTI ODPUSTU NEMSKIH DELAVCEV V NAŠIH PODJETJIH.

Dunaj, 30. septembra. s. Velenemska poslanca Grailer in dr. Hampel sta se vsled objavljanja jugoslovanske odredbe glede izгона Nemcev (?) in vsled ponovne kršitve nemških interesov javila pri avstrijskem zunanjem ministru ter zahtevala takojšnjo intervencijo pri beograjski vladi. Avstrijska vlada je to zahtevo upoštevala. Imenovana poslanca je sedaj zunanji minister dr. Grünberger obvestil, da se je z jugoslovanske strani odklonilo razširjenje beograjskih pogajanj o vprašanih opci in državljanstva ter izгона avstrijskih delavcev in nastavljenec, ker ni

bilo mogoče dobiti pristanka kompetentnih ministrov trgovine in industrije, socialne politike in agrarne reforme, ki so bili odsotni. Vsled tega je avstrijsko poslanstvo v Beogradu pričelo zadevo nujno zasledovati diplomatskim putem. Pričakovati je, da bo avstrijsko poslanstvo v Beogradu v interesu nemških nastavljenec in delavcev v Jugoslaviji, kakor tudi avstrijskega delavskega trga zahtevalo poslanca Grailera in dr. Hampela ter skrbelo za odločno in hitro rešitev te splošno važne zadeve.

Z albanske meje

Beograd, 30. septembra. p. Z albanske meje prihajajo vesti, da organizira albanska vlada ob naši meji protestna zborovanja proti naši kraljevini in da pozivljajo plačani izvišati tamošnje prebivalstvo, da preloži našo mejo. Naša vlada našteva v svojem odgovoru na pritožbo albanskega kabineta 18 primerov sovražnega nastopanja Albanije proti naši kraljevini. Od padca vlade Ahmeda bega Zoga pa do danes so se dnevno zaznamovali vpadi albanskih tolp na jugoslovensko ozemlje. Na dnevnem redu so umori, plenitve, nasilja, izsiljevanja itd. Naravno je, da je moral naš obmejni življenj reagirati na albanska nasilstva.

Beograd, 30. septembra. p. Po vesteh iz Albanije trajajo boji med pristaši vlad in Ahmeda bega Zoga dalje. Pot med Lješem in Tirano je ogrožena zaradi bojev, ki se vrše v njeni bližini. Položaj vlade v Albaniji postaja vedno bolj kritičen.

Socijalno-politični kongres v Pragi

Praga, 30. septembra. j. Mednarodna družba za pobijanje brezposelnosti je imela danes prvo sejo. Za predsednika je bil izvoljen profesor dr. Gruber (Praga). Izvoljeni so bili dve podkomisiji, ki naj proučita vprašanja brezposelnosti, izseljevanja in posebno brezposelnosti duševnih delavcev.

Praga, 30. septembra. j. V okvirju za socijalno politiko zboruje v Pragi večeraj in danes kongres o izseljevanju in priseljevanju. Danes se je končala generalna debata in je bila izvoljena komisija, ki bo proučila detaljna vprašanja. Mnogo delegatov je nastopalo zato, da se protistira proti zatvoritvi Amerike, ki naj zopet uvede svobodo priseljevanja. Končno veljavna rešitev tega vprašanja je preložena na prihodnjo zasedanje. Za predsednika mednarodnega socijalno-političnega kongresa, čigar plenarne seje prično jutri, je predlagan direktor mednarodnega delavskega urada Albert Thomas.

DRŽAVLJANSKA VOJNA NA KITAJSKEM.

London, 30. septembra. s. »Daily Mail« javlja iz Mukdena: Oficijelno poročilo maršala Čang-Tso-Lina zatrjuje, da so v noči na 25. t. m. čete generala Vu-ja napadle njegove vojske 150 milj od Pekinga. Maršal je sovražnika pognal v beg. Naslednji večer je sovražnik, ko je bil dobil nekaj ojačen, zopet prišel bitko, ki je trajala celo noč. Sovražnik je bil resno poražen, tako da druga armada napreduje od Mukdena proti jugu. V tej bitki je sovražnik izgubil okoli 500 mrtvih in 1000 ranjenih.

Isti list javlja in Sanghaja: Iz meščanske vojne med Čang-Sujem in Če-Kiangom je nastala splošna ofenziva proti Sanghaju. V nedeljo se je nekako 20 milj od mesta vršil po močni artiljerijski pripravi močan napad, pri katerem pa nobena izmed obeh strank ni mogla pridobiti na terenu. Čete maršala Čang-Tso-Lina se držijo na svojih posadkah. Obramba Sanghaja je odvrgla nevarnost neposrednega predora.

Japonski konflikt v Zvezi narodov

Zeneva, 30. septembra. j. Japonski konflikt v Zvezi narodov je blizu razčiščenja. Odbor »trojice«, ki prav za prav ni odbor, temveč le zastopstvo Anglije, Francije in Italije za rešitev japonskega konflikta, je danes dopoldne izdelal formulo, o kateri sta izjavila predsednik prve komisije, vodja avstralske delegacije in vodja japonske delegacije grof Ishi, da je sprejemljiva. Besedilo formule bo odobreno na popoldanski seji prve komisije, ki je sklicana za 4. popoldne. Jutri bo moglo potemtakem pričeti v plenarnem zasedanju posvetovanje o besedilu protokola.

Dunajski finančni škandal

Dunaj, 30. septembra. s. Biški predsednik Depozitne banke Paul Goidsteja, ki je prejšnji teden, kakor sporoča Depozit na banka, odpotoval v neki trgovski zadevi v inozemstvo, je zaprosil po svojem pravnem zastopniku, da se mu dovoli povratek, ne da bi bil aretiran, nakar se bo javil oblasti. Kljub temu je bila kmalu nato izdana za njim in Gaborjem Neumannom tiralcia. Za Castiglioniem tiralcia še ni bila izdana, kar se utemeljuje s tem, da preiskovalni sodnik po dosedanjih preiskavah še ni našel toliko obtežilnega materiala, da bi bila potrebna ta odredba.

Castiglionijevemu koncernu pripadajoča »Wiener Allgemeine Zeitung« javlja, da se bo Castiglioni neposredno po dovršenih transakcijah, radi katerih se nahaja trenutno v Trstu, vrnil na Dunaj. Predsednik deželne sodišča dr. Altman sporoča, da za carkrat ni nobenega vzkoka, da bi se izdalo povelje za njegovo aretacijo. Ni gotovo, če je sploh zbežal iz Dunaja. Temu naziranju ne ugovarja niti to, da je pravni zastopnik Castiglioni zaprosil za prosto pot proti visoki kavgiji. Ponudba 100 milijard kron ali 7 milijonov zlatih kron je vsakakor znesek, ki bi tudi za Castiglionijsvo osebo zadostoval.

Borza

30. septembra:

CURIE: Beograd 7.25, New-York 528.50 London 23.31, Pariz 27.40, Milan 22.87, Praga 15.65, Budimpešta 0.0068, Bukarešta 2.70, Sofija 3.80, Dunaj 0.007875.

DUNAJ: Beograd 976 do 980, Budimpešta 90.80 do 92.80, Milan 3104 do 3116, New-York 70.935 do 71.185, Pariz 3722 do 3738, Praga 2116 do 2126, Sofija 516 do 520, dinarji 972 do 978, dolarji 70.460 do 70.860, lire 3085 do 3105.

PRAGA: Beograd 47, Rim 148.50, Pariz 179, New-York 83.95.

BERLIN: Beograd 5.82, Milan 18.34, Praga 12.485, Pariz 21.95, New-York 4.19.

NEW-YORK: Beograd 129, Pariz 528, Rim 438, Dunaj 0.1412, Budimpešta 0.1325 Praga 298.50.

LONDON: Beograd 323, Pariz 84.55, Rim 301.75, Dunaj 317.000, Praga 149.25.

Radićeva ofenziva proti „škofom in popom“

V ORIGINALNEM GOVORU JE MIROTVORNI PREDSEDNIK BRAL LEVITE ŠKOFOM IN POPOM, KATERIM OČITA, DA JE NJIHOVO DELOVANJE POGANSKO. — SVARI HRVATE PRED KRANJSKIM KLERIKALIZMOM.

Zagreb, 30. septembra.

V nedeljo je imel Stjepan Radić v Krašiću shod, na katerem je govoril o katoliških škofih ter o njihovem pastirskem listu med drugim tudi tole: Javiti vam moram žalostno in strano vest. Sestadi so se vsi naši škofje v Djakovu in napravili so pastirsko pismo, ki se bo bralo prihodnjo nedeljo po vseh cerkvah zagrebske nadškofije. Jaz sem ga čital večkrat in ni sem mogel verjeti, da morejo katoliški škofje napisati tako pogansko pismo.

Vi vsi veste, da je nekaj drugega Bog, nekaj drugega vera in zopet nekaj drugega pop. Vrlo drzno je, ako nevarna gospoda govori, da je sama zadost pametna in da je vera potrebna samo za bedake. Ti naši škofje, tudi oni so gospoda, ki ne veruje. Mi to najbolje vidimo po tem, s kom se kdo druži, pa vidimo, da se družijo z židovi in z najbolj pokvarjeno gospodo. Redkokdaj pride kak župnik v seljačko hišo kot prijatelj, razven če je v njej kako lepo dekle. Tudi škofje imajo zelo slabo družbo. Vi še niste čuli, da bi kdaj kak škof povabil na pojedino kmeta, a Kristus je kmetom umival noge. Grofi, bankirji in bogataši sedejo lahko za škofijsko mizo, četudi v njih ni krščanskega duha.

Škof Akšamović je sedaj prodal za 18 milijonov gozda, pa je nato pozval vse škofo na gostijo, iz katere je potem moral priti pastirski list, ki ni poln svetega Duha, nego duha vinskoga. Da so šli ti naši škofje v kak samostan, ali da bi si v postu in v molitvi izmislili poslanico, bi pastirski list čisto drugače izgledal. K vsemu temu zlu se je pridružil še to, da se je Akšamović zadnji čas, odkar so mu v Beogradu dvignili sekvester z njegovega posestva, silno napihnil. S pogostimi in obilnimi darovi je pridobil na svojo stran papeževnega nuncija Pelegrinettija, ki se radi teh darov ponosa bolj kot Akšamovičev ministrant kot njegov kontrolor. To je pravo pohujšanje, še večje od Pašićeve korupcije.

Ze to je pohujšanje, da se na škofijskih posestvih ne provaja agrarna reforma, a če se kak škof izpremeni v srednjeveško »spahiju«, je to pravi »paganluk«.

In zato vidite, da je v tem pastirskem listu pravi poganski duh, a od krščanstva so tam samo besede. To škofijsko pismo ima samo ta namen, da pripravi popovski stranki pot za volitve.

Vero verujemo, k Bogu se molimo, a popa presoajamo. Ako je služabnik božji »živio«, ako je vražji »doli ž«.

Naša kraljevina je stara država

TUDI KLERIKALCI IN OSTALI SEPARATISTI ZAGOVARJAJO DANCES PRED MEDNARODNIM SODIŠČEM TEORIJU, DA JE JUGOSLAVIJA LE POVEČANA SRBIJA!

Povodom spora med našo državo in nemškimi podaniki, ki imajo pri nas posestva, je nastal spor radi uporabe člena 297. verzajske mirovne pogodbe, ki dovoljuje zaveznikskim državam, da sekvestirajo in za svoj račun likvidirajo posestva nemških podanikov na svojem teritoriju. Ker se je tudi naša država poslužila te pravice, so priznali nemški podaniki vložili pritožbo na mešano razsodišče v Ženevi z zahtevkom, da se jim kot odškodnina za njihova sekvestrirana in prodana posestva izplača 10 milijonov Din v zlatu. Ta svoj zahtevk so osnovali na tezi, da je naša država nova in da torej kot novo ustvarjena ni upravičena izkoristiti člena 297. verzajske mirovne pogodbe.

Naša obramba pred mešanim razsodiščem v Ženevi je bila potemtakem postavljena k problemu, ali mirovne pogodbe, sklenjene v Versaillesu, Saint Germainu, Trianonu in Neuillyju smatrajo našo državo za novo ali staro. Na podlagi mnogobrojnih tekstov se je našim predstavnikom obnesel dokaz, da je kraljevina SHS v mednarodnem pravem oziru samo razširjena predvojna Srbija in zato je je tudi sedaj smatrati kot staro državo. Mešano razsodišče je pred dvema letoma soglasno sprejelo razloge naše obrambe in zavrnilo nemško tožbo. No, takrat je šlo za sekvestrirana nemška posestva v predvojni Srbiji.

Tekom zadnjih dveh let pa je naša država izvedla likvidacijo posestev nemških državljanov tudi na ostalem teritoriju. In Nemci so zdaj, po končanem činu, znova pokrenili vprašanje, ali je naša država upravičena posluževati se člena 297. tudi na razširjenem teritoriju. To principijelno vprašanje se bo te dni reševalo v Parizu pred mednarodno arbitražo. Zunanji minister Marinković je kot zastopnika naših interesov odredil vsenčil. profesorja poslanca dr. Košto Kumanudija, ki je obenem naš prvi delegat pri Zvezi narodov. Dr. Kumanudi je v ponedeljek, 29. t. m., odpotoval iz Ženeve v Pariz.

Kakor je širši javnosti morda že znano, se je lani med našimi znanstveniki ta problem obširno in vroče osto-

rogoval. Jaz sem vam že dejal, da nam popovi ne morejo politično škodovati, ali mi ne pustimo, da nas sramote, pa tudi ne pustimo, da bi bilo pri nas skoraj tako kakor na Kranjskem, kjer popovi izprašujejo žene pri spovedi, kakoe časopise bere njih mož, ali kak stranki pripada. In če ta stranka ni popovska, pa ji rečejo, da ona ni več žena svojega moža, povedo ji to baš tako svinjsko, da se tu še ponoviti ne sme. To je, vidite, največji greh proti svetemu Duhu, greh proti vsej naši prosveti in proti vsemu napredku. Mi Hrvati tega ne dopustimo, ker nečemo biti druga Kranjska.

Vsaka duša ima svojo ravno pot k Bogu. In po vsako dušo pridejo božji angelji in ne vodijo jo v nebo popovski mešetariji. Duhovniki, osebno škofje so učitelji vere, pa jih kot take poslušamo v cerkvi in izven nje. A kadar pomešajo vero s politikom, in sicer s tako pogansko politikom, niso učitelji, nego rušitelji vere in cerkve.

Zelo obširno je govoril Radić na shodu v Krašiću o sklepu škofov, da bodo drugo leto proslavili 1000letnico kraljevstva Hrvatske, kateri sklep je dal Radiću tudi povod, da je tako vehementno nastopil proti škofom in njihovemu pastirskemu listu. V tej zvezi je Radić govoril tudi tole:

«Skozi polnih šest let so beograjski vlastodržci batinali seljaštvo in niti eden škofov ni vstal v imenu evangelija ter dejal: »Ne smete batinati narod.« Baš nasprotno. Vsi so odšli v Beograd, ali so se drugače poklonili Beogradu, samo da zavarujejo svoja škofijska posestva. Tako je bilo na žalost tudi v svetovni vojni, ko med vsemi duhovniki in škofi na celim svetu niti eden ni vstal in zagrmel: »Vojna je proti svetemu pismu. V imenu božjem nehaite s klanjem in ubijanjem!« Vsi vi ste priče, da so duhovniški delali ravno nasprotno. Blagosiljali so orožje in vsak je kakor v imenu svojega Boga gonil ljudstvo v vojno in vsak je molil svojega Boga za zmago. To je pravo in popolno poganstvo. V tem ni niti iskre krščanstva in temu moramo napraviti konec. Duhovniki in škofje, ki so na ta način izdali Jezusa in krščanstvo, nimajo nobene pravice, dajati predpise. Če vam bodo duhovniki brali pastirski list, vi ga ali mirno poslušajte, ali pa pojdite mirno iz cerkve, ker radi svoje poganske vsebine ne zaslužite, da se ga poslušate.

Radićev govor se splošno smatra kot napoved njegove ofenzive proti klerikalizmu.

Politične beležke

Političenost škofijskega lista. »Slovenec« se je včeraj zopet spustil na zelo opolzlo pot. V polemiki z nami piše med političnimi vestmi na naslov »Jutra«: »Manjka ova iz vladnih jasl, zato pa glabi.« »Slovenec« se morda še spominja, da smo ga enkrat že pognali pod klop, ko je pisal, da je naš list dobil od prejšnje vlade podporo. Navzile opetovanim pozivom, da naj navede vse, kar ve v tem pogledu, je »Slovenec« molčal, ker ni mogel ničesar povedati, navzile temu, da so njegovi ministri po Beogradu preganjali korupcije ali jo morda še preganjajo. Mi smo celo škofu Jegliču ponudili vse, kar smo prešli, ako nam njegov lažnjivi ključek »Slovenec« v tem pogledu kaj dokazuje. Tudi škof ni maral za dobrote, ki nam jih je nasipal »Slovenec« iz vladnih jasl. Včeraj pa si dovoljuje škofov list novo nesramnost, da nam zopet prebaciva »oves iz vladnih jasl«. Tako postopa le list, ki nosi na sebi vsa atribute popolne moralne izkvarjenosti. »Slovenec« pa ni le perfiden, marveč je

interesantno je, da se mora baš današnja vlada znova postavljati v bran za teorijo, da naša država ni nič drugega nego razširjena in povečana predvojna Srbija. Kakor znamo, je večina vladnih grup, in to klerikalci, spahovci in posebno ostri še radićevci vedno kar najodločnejše odklanja to tezo in je programsko zastopala baš nasprotno mišljenje. Pa sedaj so za programe slabi časi...

Zemljoradniški kongres v Beogradu

Zemljoradniki in vlada.

V Beogradu se je pričel v nedeljo kongres zemljoradniške stranke, kateremu so prisostvovali tudi delegati SKS.

Na javnem zboru je nastopilo devet govornikov, ki so svojo glavno vrt napirali proti Radiću. Tako je predvsem delegat Tomašević poudarjal, da sedanja država mora ostati v sedanjih mejah navzlic »vsem željam zagrebskega kapitalizma, posebejnega v Radiću ter beograjskega, posebejnega v Pašiću. Pribečević in Ljubi Davidovič. Doli Radić! Živio hrvatski seljak! — so vzklikali zborovalci. V imenu hrvatskih zemljoradnikov ej delegat Meznarić grmel proti Radiću, ki »pod kmetstvo obleko« pčenja najhujše prevare nad seljaškim ljudstvom, toda hrvatski seljak opaza, da Radić ne mara sporazuma s srbskim seljakom, temveč ga hoče s srbsko buržoazijo, ki je zdaj zbrana okrog Davidoviča. Interesanten je bil referat glavnega tajnika dr. Uroša Stajića, ki je med drugim poudarjal: »Mi pri Davidovičevi vladi nismo našli pravega razumevanja in je vrlo verjetno, da bomo svoje stališče napram vladi morali spremeniti!... S povorko po mestu se je zaključilo zborovanje.

V ponedeljek se je kongres nadaljeval. Prečitali so se razni pozdravi iz države in inozemstva, med katerimi je osebno brzojavka bolgarskih zemljoradnikov vzbudila veliko odobravanje. Kot prvi govornik je nato nastopil predsednik Voja Lazić, ki je razlagal delovanje poslanskega kluba in glede stališča napram Davidovičevi vladi, naglasil, da jo je klub podpiral, za naprej pa bo videl, dokler ne ukrene česa proti postavkam zemljoradniškega programa... Za Lazićem so se zvrstili še drugi govorniki, nakar je bila končno sprejeta resolucija, ki obsega 12 točk. Resolucija odobrava politiko zemljoradniškega poslanskega kluba ter stavlja sledeče zahteve: da se čim prej obnovijo odnosi z Rusijo; da se postavi čvrsta osnova za javno varnost osebno seljakov v južni Srbiji; da se ukinejo beogovske dajatve v Bosni in Hercegovini, v Dalmaciji pa agrarne razsodbe; da se ukine 500-odst. davčna doklada; da se prične regulirati reke, ki poplavlajo ozemlje in da se podprejo vodne zgradbe; da se reparacijski material iz Nemčije dobavi predvsem za kmetovalske potrebe; in končno, da se čim prej prevede kaster. Resolucija, ki jo je stiliziral dr. Gavrilović, je bila sprejeta v celoti. Po nekaterih manjših predlogih se je nato kongres zaključil.

Včeraj, v torek dopoldne pa so obiskali predstavniki stranke zemljoradnikov poslanci Lazić, Pucelj in Popović ministrskega predsednika Ljubo Davidoviča ter mu predložili zahteve in želje svoje stranke. Zahtevali so predvsem ustavitv agrarnih sporov v Dalmaciji in popolno vzpostavitev vladne naredbes od 5. marca 1921. Dalje so protestirali proti izjavi jedelskega ministra Kulovca, da se na Hrvatskem, v Sloveniji in Dalmaciji pustijo veleposestva na miru. Proti temu so oni zahtevali takojšnjo izvedbo agrarne reforme tudi v teh delih države. Pri tožili so se tudi, da se ovira delovanje agrarnih uradov. Ministrski predsednik je obljubil, da bo zadevo pustil preiskavati po parlamentarni anketi.

Zemljoradniki so izročili dalje protest 97 podružnic slovenske Kmetijske družbe proti odpustitvi dosedanjega objektivnega vladnega komisarja Zupke, na katerega mesto je bil postavljen klerikalni partizan prof. Jarc, čigar delovanje je izzvalo stalne konflikte. Zahtevajo, da se Jarc takoj odstavi. Delegati so nadalje protestirali proti političnemu preganjanju uradnikov, ki so pristali zemljoradnikov po ministru dr. Kulovcu. Dalje so protestirali proti preganjanju članov Jugoslovenskega Sokola, posebno radi nasilja nad starostjo Ganglom. Na njihovo zahtevo za takojšnjo otvoritev Narodne skupščine je izjavil Davidović, da bo skupščina sklicana 9. oktobra. Zemljoradniki so zahtevali dalje predložiti svojega zakonskega načrta o stomilijonskem kreditu za žrtve prvodne katastrofe in dalje večji obzir na kmeti pri razdelitvi nemških reparacij. Od tega vprašanja je odvisno ali bodo zemljoradniki še našelje podpirali vlado.

Politične beležke

Političenost škofijskega lista. »Slovenec« se je včeraj zopet spustil na zelo opolzlo pot. V polemiki z nami piše med političnimi vestmi na naslov »Jutra«: »Manjka ova iz vladnih jasl, zato pa glabi.« »Slovenec« se morda še spominja, da smo ga enkrat že pognali pod klop, ko je pisal, da je naš list dobil od prejšnje vlade podporo. Navzile opetovanim pozivom, da naj navede vse, kar ve v tem pogledu, je »Slovenec« molčal, ker ni mogel ničesar povedati, navzile temu, da so njegovi ministri po Beogradu preganjali korupcije ali jo morda še preganjajo. Mi smo celo škofu Jegliču ponudili vse, kar smo prešli, ako nam njegov lažnjivi ključek »Slovenec« v tem pogledu kaj dokazuje. Tudi škof ni maral za dobrote, ki nam jih je nasipal »Slovenec« iz vladnih jasl. Včeraj pa si dovoljuje škofov list novo nesramnost, da nam zopet prebaciva »oves iz vladnih jasl«. Tako postopa le list, ki nosi na sebi vsa atribute popolne moralne izkvarjenosti. »Slovenec« pa ni le perfiden, marveč je

interesantno je, da se mora baš današnja vlada znova postavljati v bran za teorijo, da naša država ni nič drugega nego razširjena in povečana predvojna Srbija. Kakor znamo, je večina vladnih grup, in to klerikalci, spahovci in posebno ostri še radićevci vedno kar najodločnejše odklanja to tezo in je programsko zastopala baš nasprotno mišljenje. Pa sedaj so za programe slabi časi...

Politične beležke

Zemljoradniki in vlada.

V Beogradu se je pričel v nedeljo kongres zemljoradniške stranke, kateremu so prisostvovali tudi delegati SKS.

Na javnem zboru je nastopilo devet govornikov, ki so svojo glavno vrt napirali proti Radiću. Tako je predvsem delegat Tomašević poudarjal, da sedanja država mora ostati v sedanjih mejah navzlic »vsem željam zagrebskega kapitalizma, posebejnega v Radiću ter beograjskega, posebejnega v Pašiću. Pribečević in Ljubi Davidovič. Doli Radić! Živio hrvatski seljak! — so vzklikali zborovalci. V imenu hrvatskih zemljoradnikov ej delegat Meznarić grmel proti Radiću, ki »pod kmetstvo obleko« pčenja najhujše prevare nad seljaškim ljudstvom, toda hrvatski seljak opaza, da Radić ne mara sporazuma s srbskim seljakom, temveč ga hoče s srbsko buržoazijo, ki je zdaj zbrana okrog Davidoviča. Interesanten je bil referat glavnega tajnika dr. Uroša Stajića, ki je med drugim poudarjal: »Mi pri Davidovičevi vladi nismo našli pravega razumevanja in je vrlo verjetno, da bomo svoje stališče napram vladi morali spremeniti!... S povorko po mestu se je zaključilo zborovanje.

povrh tudi že predznen, da nosi po potrebnem svojo masleno glavo na sonce. Dosedaj je namreč samo še to ugotovljeno, da je »Slovenec« edini slovenski list, ki je dobil subvencijo iz vladnega reptiljskega fonda. »Slovenec« seveda ni nič sram. Take hrane je navajen, saj je zabal oves tudi že iz vladnih jasl na Dunaju, da je potem pisal proti življenjskim interesom lastnega aroda!

— Morda je tudi Herriot 30 let za kulturnimi ljudmi? »Slovenec« nam je pred dobrim tednom očital, da smo 30 let za kulturnimi ljudmi, ker nečemo opustiti boja proti pokvarjenemu klerikalizmu. V našem odgovoru na to smo ugotovili, da je v drugih državah, zlasti pa tudi v državah zapadne demokracije, na katero se je že tolikrat skliceval »Slovenec«, boj proti klerikalizmu se mnogo jačji kot pri nas. Povsod nastopa namreč politikujoča duhovščina z največjo predrznostjo, kvari ljudsko moralno in moti ljudski medsebojni mir. »Slovenec« je pred meseci Herriota in njegovo vlado proslavljala in postavljala naše klerikalne »državnike« v eno vrsto z njimi. Sodal se mu je pa tudi Herriot zameril. Včeraj priobčuje »Slovenec« pismo, ki so ga poslali francoski kardinali Herriotu in v katerem pišejo, da so mislili, da je s svetovno vojno na Francoskem kulturni boj popolnoma prenehal. Največji svobodomislec, kakor Briand, Clemenceau, Poincaré da so dali znamenje za konec. Kardinali naglašajo, da je na Francoskem vojna zblížala cerkev in državo, da so med vojno francoski redovniki v strelskih jarkih in v bolnišnicah žrtvovali sebe za Francijo. Zato, da je nerazumljivo kako more sedanja vada misliti na zopetno prekinjenje diplomatske zveze z Vatikanom ter na uvedbo laičnih postav v Alzaciji in Loreni in na zopetne šikane proti redovnikom. Kardinali pišejo, da Francija nima preveč sinov, da bi mogla pogrešati onih, ki delajo prostovoljno za njeno moralno veličino in za njen vpliv v čast francoskega imenu. »Slovenec« dostavlja poročilo o pismu kardinalov, da se Herriotove proticerkvene namere čisto nič ne ujemajo z demokratičnimi smernicami njegove politike na ostalih poljih, da ga ženejo v nesramen boj drugi in da sledi Herriot zelo slabim svetovalcem. Tako je prišel Herriot tudi pri naših klerikalcih ob milost in ljubljanski stolni kapetli, ki je cenzor za moderno demokracijo ga bo skoraj proglasil, da je najmanj 30 let za kulturnimi ljudmi. Če pismo francoskih kardinalov ne laže kot laže list ljubljanskega škofa, je v Franciji duhovščina v primeri z našimi derviši še nedolžno jagnje. Tudi so dobri patrioti. Pri nas ni bilo med vojno nobenega duhovnika v strelskem jarku in naša politikujoča duhovščina ne deluje niti za moralno povzdigo naroda, niti da bi dvignila čast Jugoslavije med narodi. Še bolj kot na Francoskem bi bil Herriot potreben pri nas, da bi navil klerikalnem ušesu.

— Nemška pohvala dr. Korošca. Graška »Tagespost« je pohvalila našega prosvetnega ministra dr. Korošca, ker je izdal naredbu, ki dovoljuje starišem pristo določitev n-rodnosti svojih šolskih otrok, kar je seveda voda na mlin našim nemškutarjem v obmejnih krajih. To naredbu imenuje »Tagespost« »znamen korak k zopetni pridobitvi narodne svobode Nemcev«. Vidi se, da avstrijski Nemci dobro pojmujejo dalekosežni pomen te naredbu, ki pomenja nevarnost, da se nemške manjšinske šole napolnijo z otroci narodno nezavednih in nemškutarskih starišev.

— Radićevski polom v Banjaluki. V nedeljo se je v Banjaluki vršila čudna mirotna skupščina, ki bo bosanskim radićevcem dolgo ostala v spominu. Zbralo se je jedva 500 zborovalcev, katerim sta svojo modrost razlagala poslanca Pavle Radić in Edo Marković. Meščanstvo se je napram skupščini držalo povsem indiferentno. Ko pa se je razvila običajna povorka s tamburaši in par kavaleristi na čelu, so Banjalučani začeli radićevsko republikansko dretje vračati z energičnimi vzkliki kralju in državi. Toda čudo, čudovito: policija je po instrukcijah novopostanega velikega župana smatrala patriotske vzklike za — provokacijo in je začela preganjati gledalce. Ko pa je neki radićevac zardil: »Doli kralji! Živela republika!« — je začelo frčati kamenje in kar je bilo pri

roki. Povorka se je razbila, Pavle Radić je komaj pobegnil na kolodvor in dobil asistenco treh redarjev, radićevski konjeniki pa so s konjev zdrknili v blato. Ko se je razburjenje zopet pomirilo, so se radićevci v spremstvu orožništva podali na kolodvor. V ponedeljek pa je nastopilo za patriotsko Banjaluko nekako izjemno stanje. Po 8. uri ne sme nihče biti na ulici in zaprti morajo biti vsi lokali. To je najprostejši teror Nastasovičev eksponentov, a vse za voljo protidržavnih radićevih izzivačev.

— »Hrvat« je krvočen in zahteva osebno na prosvetnem polju, da se iz hrvatskih šol iztrebi vse, kar diši po prejšnji patriotski prosvetni politiki. Na adresu prosvetnega ministra dr. Korošca prinaša kar dvokolonski uvodnik, ki v samem debelim naslovu pove, da dr. Korošec hodi na Hrvatskem v »prosvetni politiki za Pribečevićem... Dr. Korošec se bo pač zadovoljno namuzal za ta komplement in enako kvitiral tudi »Hrvatova« končni namig: »Hrvati so z zaupanjem sprejeli novo vlado. HRSS kot predstavnik hrvatskega naroda je storila vse, da se novi položaj vzdrži in da se Davidovičeva vlada učvrsti. Kdor pa meni, da se bodo Hrvati zadovoljili s tem, da storijo vse, ne dobi po nič, se utegne prevariti. Izraz jaka vlada (!!) ne sme biti samo fraza, temveč mora temeljiti na zadovoljstvu (!) naroda. Pri nas na Hrvatskem ga še ni, ker še ni razloga, da bi bilo... Haid, gospod Korošec, prvi na delo!

— Radićevski polom v Banjaluki. V nedeljo se je v Banjaluki vršila čudna mirotna skupščina, ki bo bosanskim radićevcem dolgo ostala v spominu. Zbralo se je jedva 500 zborovalcev, katerim sta svojo modrost razlagala poslanca Pavle Radić in Edo Marković. Meščanstvo se je napram skupščini držalo povsem indiferentno. Ko pa se je razvila običajna povorka s tamburaši in par kavaleristi na čelu, so Banjalučani začeli radićevsko republikansko dretje vračati z energičnimi vzkliki kralju in državi. Toda čudo, čudovito: policija je po instrukcijah novopostanega velikega župana smatrala patriotske vzklike za — provokacijo in je začela preganjati gledalce. Ko pa je neki radićevac zardil: »Doli kralji! Živela republika!« — je začelo frčati kamenje in kar je bilo pri

roki. Povorka se je razbila, Pavle Radić je komaj pobegnil na kolodvor in dobil asistenco treh redarjev, radićevski konjeniki pa so s konjev zdrknili v blato. Ko se je razburjenje zopet pomirilo, so se radićevci v spremstvu orožništva podali na kolodvor. V ponedeljek pa je nastopilo za patriotsko Banjaluko nekako izjemno stanje. Po 8. uri ne sme nihče biti na ulici in zaprti morajo biti vsi lokali. To je najprostejši teror Nastasovičev eksponentov, a vse za voljo protidržavnih radićevih izzivačev.

— »Hrvat« je krvočen in zahteva osebno na prosvetnem polju, da se iz hrvatskih šol iztrebi vse, kar diši po prejšnji patriotski prosvetni politiki. Na adresu prosvetnega ministra dr. Korošca prinaša kar dvokolonski uvodnik, ki v samem debelim naslovu pove, da dr. Korošec hodi na Hrvatskem v »prosvetni politiki za Pribečevićem... Dr. Korošec se bo pač zadovoljno namuzal za ta komplement in enako kvitiral tudi »Hrvatova« končni namig: »Hrvati so z zaupanjem sprejeli novo vlado. HRSS kot predstavnik hrvatskega naroda je storila vse, da se novi položaj vzdrži in da se Davidovičeva vlada učvrsti. Kdor pa meni, da se bodo Hrvati zadovoljili s tem, da storijo vse, ne dobi po nič, se utegne prevariti. Izraz jaka vlada (!!) ne sme biti samo fraza, temveč mora temeljiti na zadovoljstvu (!) naroda. Pri nas na Hrvatskem ga še ni, ker še ni razloga, da bi bilo... Haid, gospod Korošec, prvi na delo!

— Radićevski polom v Banjaluki. V nedeljo se je v Banjaluki vršila čudna mirotna skupščina, ki bo bosanskim radićevcem dolgo ostala v spominu. Zbralo se je jedva 500 zborovalcev, katerim sta svojo modrost razlagala poslanca Pavle Radić in Edo Marković. Meščanstvo se je napram skupščini držalo povsem indiferentno. Ko pa se je razvila običajna povorka s tamburaši in par kavaleristi na čelu, so Banjalučani začeli radićevsko republikansko dretje vračati z energičnimi vzkliki kralju in državi. Toda čudo, čudovito: policija je po instrukcijah novopostanega velikega župana smatrala patriotske vzklike za — provokacijo in je začela preganjati gledalce. Ko pa je neki radićevac zardil: »Doli kralji! Živela republika!« — je začelo frčati kamenje in kar je bilo pri

roki. Povorka se je razbila, Pavle Radić je komaj pobegnil na kolodvor in dobil asistenco treh redarjev, radićevski konjeniki pa so s konjev zdrknili v blato. Ko se je razburjenje zopet pomirilo, so se radićevci v spremstvu orožništva podali na kolodvor. V ponedeljek pa je nastopilo za patriotsko Banjaluko nekako izjemno stanje. Po 8. uri ne sme nihče biti na ulici in zaprti morajo biti vsi lokali. To je najprostejši teror Nastasovičev eksponentov, a vse za voljo protidržavnih radićevih izzivačev.

— »Hrvat« je krvočen in zahteva osebno na prosvetnem polju, da se iz hrvatskih šol iztrebi vse, kar diši po prejšnji patriotski prosvetni politiki. Na adresu prosvetnega ministra dr. Korošca prinaša kar dvokolonski uvodnik, ki v samem debelim naslovu pove, da dr. Korošec hodi na Hrvatskem v »prosvetni politiki za Pribečevićem... Dr. Korošec se bo pač zadovoljno namuzal za ta komplement in enako kvitiral tudi »Hrvatova« končni namig: »Hrvati so z zaupanjem sprejeli novo vlado. HRSS kot predstavnik hrvatskega naroda je storila vse, da se novi položaj vzdrži in da se Davidovičeva vlada učvrsti. Kdor pa meni, da se bodo Hrvati zadovoljili s tem, da storijo vse, ne dobi po nič, se utegne prevariti. Izraz jaka vlada (!!) ne sme biti samo fraza, temveč mora temeljiti na zadovoljstvu (!) naroda. Pri nas na Hrvatskem ga še ni, ker še ni razloga, da bi bilo... Haid, gospod Korošec, prvi na delo!

Težka železniška nesreča med Postojno in Rakekom

Rakek, 30. septembra.

Danes popoldne okrog 5. ure se je na progi med Postojno in Rakekom dogodila težka železniška nesreča, ki je zahtevala dve človeški žrtvi. Stroj, ki vozi osebni vlak iz Rakeka proti Ljubljani ter se vsakodnevno podla preko meje v Postojno, kjer je edina kurilnica, je vozil po nepravem tiru. Postojne nazaj v Rakek. Na progi so se nahajali italijanski progovni delavci, ki seveda niso bili obveščeni, da stroj hiti po nepravem tiru. Ravno na ostrem ovinku pri čuvajnici št. 27 (še na italijanskem ozemlju) se je zgodila vsled fatalne pomote katastrofa. Ko so delavci začuli, da prihaja stroj iz Postojne, so skočili na levo progo, kakor to mora biti, toda tokrat naravnost pod kolesa stroja, ki je hitel s 50 kilometrsko brzino...

Poseledica je bila strašna: dva progovna delavca, oboje Slovenca, je stroj razmesaril. Enemu so kolesa razdvajala telo preko prsi, drugemu pa odrezala noge ob kolenih. Smrt prvega je bila takojšnja, drugi pa je radi izkvaritve izdihnil tekom pol ure. Stroj se je po katastrofi ustavil, nato pa nadaljeval vožnjo v Rakek, kjer je vest o nesreči vzbudila splošno sočutje.

S postojnske postaje, ki je bila iz čuvajnice obveščena o dogodku, se je takoj podala posebna komisija in tekom pol ure dospela na lice mesta. Radi nadaljnjih nujnih komisijskih ogledov sta trupla ostali še na kraju nesreče in ju stražijo karabinjerji. Krivda nedvomno leži na onostranskih organih: radi diriganja stroja na nepravem tiru, odnosno radi neobvestitve delavcev, da stroj vozi po nepravem tiru.

Iz Primorja

* Cankarjevo »Pohujšanje« pri Sv. Jakobu v Trstu. Sentjakobska »Citralnica« v Trstu si je nadela težko, a hvalevredno nalogo, da zopet obudi dramatično življenje med tržaškimi Slovenci. Začela je s sezono že v drugi polovici septembra in je prinesla na oder v nedeljo 28. p. m. Cankarjevo »Pohujšanje« v dolini Sentjakobski. V igri je nastopil stari tržaški znanec, član ljubljanske drame, g. Terčič. Uprizoritev je uspešna nad vsako pričakovanje. Igralo se je dobro in z velikim navdušenjem, občinstvo pa je napolnilo dvorano do zadnjega kotička. Prihodnja predstava bo v nedeljo 12. oktobra. Igrali bodo Turgenjeva dvodejanka »Tuji kruh«, kjer bo zopet gestoval g. Terčič.

* Samomor lepe lahkoživke. V stanovanju komendatorja Panzinja v Trstu Viale Regina Elena št. 19 je zadnje čase stanovala lepa 30letna lahkoživka Steldler. Prejšnje čase je živela na vero z nekim kapitanom, ki je bil blazno zaljubljen vanjo, v zadnjih mesecih pa je moža ostavila in se je vrgla v naročje Panzinja. Menda pa se je tudi njega nasitila. Stanovalci so jo te dni našli na podstrešju mrtvo. Obesila se je na neko gredo s telefonsko žico. Samomor je posledica živčne razstrojenosti. Pokojnica je bila bogata ter je zapustila lep del svojega premoženja v dobrodelne svrhe.

* Koncert »Pevskega in glasbenega društva v Gorici«. V soboto, dne 4. oktobra se obeta Goricanom muzikalni praznik posebne vrste. Ta dan se namreč odprvi jubilejna 25letna glasbena sezona »Pevskega in glasbenega društva« v Gorici. Spored koncerta je zelo bogat in obsega skladbe sledečih kompozitov: Škerjanca, Lajovica, Kreka, Poersterja, Pavčiča, Deva, Adamiča, Greččinova, Musorgerja, Griega, Puccinija in drugih. Vokalne skladbe poje ga Lovšetova iz Ljubljane, pri klavirju bo g. Ciril Eržen, na gosli pa bo sviral g. Lipizer.

Naši kraji in ljudje

Petdesetletnica pisatelja Meška

Dne 28. oktobra t. l. obhaja ljubljeno slovenskega naroda, koroški begunec, župnik in pisatelj Fr. Ks. Meško, svojo 50letnico. Drugi narodi ne puste pomene prilike, da ne bi počastili velikih svojih sinov. Mi sami sicer tudi ne samodimo radi takih priložnosti, manjka pa nam ali inicijativa ali pa jih nevede prezremo. Glede proslave 50letnice Ks. Meška prednjačijo ptujski Slovenci. Svoje študije je pričel namreč Meško na ptujski gimnaziji, kjer je dovršil tudi prve štiri razrede. Ptujčani ceni to. V Ptuj u danes vsak dijaček vé povedati, kjer je pred leti pilil mali Meško prve pesmi in kjer se je postavil s pesniškimi kodri. Ptuj je danes prvi, ki se resno pripravlja na slavo Meškove 50letnice. Kolikor mi je znano, bo celo mesto proslavljalo dan 28. oktobra. Meško pride osebo na to slavo.

Za vse druge nastane aktualno vprašanje, ali bomo samo gledali, kako ga častijo Ptujčani, ali pa mu mislimo tudi drugod za njegove nevenljive zasluge pripraviti par lepih trenutkov. Plačila za svoje delo ima do danes bore malo. Učimo narod hvaležen biti vsem, ki celo življenje žrtvujejo njegovi izobrazbi in slavi!

Tudi Meško je eden tistih. Naj spozna narod velikega svojega učitelja! V proslavo Meškovega jubileja bi se morebiti priredila počtna predavanja o njegovih delih, uprizorile njegove igre in na nalašč za to aranžiranih večerih citirale njegove pesmi in odlomki spisov. Med ljudstvo pa se naj poskuša spraviti njegova dela. Narod bi s tem boljše in globlje spoznal svojega tihega, nemornega in globokočutečega delavca, njemu samemu pa bi se v mrki hribovski samotni na ta način tudi olajšalo njegovo gmotno stanje, ki je mimogrede povedano tako, da si navzlic vsemu svojemu pisateljevanju ne more naročiti niti «Koroškega Slovence».

Janko Arnuš.

„Pirova zmaga v Celju“

Celje, 30. septembra.

Pod temi debelo tiskanimi besedami si drzne dopisnik «Slovenca» iz redakcije rajnih «Celjskih Novic» prikriti veliki poraz, ki so ga doživeli klerikalci v zvezi s celjskimi nemškutariji pri najbližjih občinskih volitvah v Celju. Cela narodna Slovenija in ostala jugoslovenska domovina občuduje krasno zmago, ki so si jo priborili celjski Slovenci v vzorno predpripravo in disciplino nad negati in narodnimi izdajkami. Pričapila pa lažnjivi Kljukec «Slovenec» ter kaže sedaj po volitvah prav odkrito, kako ljubiti mu bilo, ako bi bila prišla celjska mestna uprava v nemškutarske roke. V lažnjivem poročilu o občinskih volitvah trdi, da so ostale tri četrtine (!) celjskih pristavev SLS doma, da pa tudi ni volilo zelo mnogo Nemcev! Postrežemo lahko s točnimi številkami in z imeni onih, ki niso volili, da se bo lahko vsaj poštena slovenska javnost prepričala, kako zavito in izmišljeno skuša prikriti Slovenec vsak svoj poraz.

V volilnih imenikih na obeh voliščih je bilo vpisanih 1476 volilcev, volilo jih je pa 1178, torej nad 80 odst. Od ostalih je bilo izreklamiranih 34, umrlo, izselilo ali bolnih je bilo na dan volitev 91. 126 jih je ostalo doma takih, ki pripadajo po večini socialistični stranki, ali pa so sploh nepoznani ali pa neopredeljeni. Ostane še število 47. Sem spadajo oni pristaši SLS, Nemci in prav majhno število nezavednežev, ki se volitev niso hoteli udeležiti. Predvsem omenjamo one častne izjeme v vrstah SLS, katerim se je zveza dr. Ogrizka s celjskimi nemškutariji naravnost gabila in ki niso hoteli omade-

ževati svoje lepe nacionalne preteklosti. Volili niso duhovniki prof. Anton Cestnik, prof. Josip Kardinar, katehet Franc Lukman in vikar Peter Jurak, nadalje učitelj Janko Kramer, zdravnik dr. Anton Kunst, finančni tajnik dr. Ernest Močnik, prof. Ivan Bračko, pol. nadzornik Vekoslav Verčkovnik, sodni oficijal Josip Bogovič, bančni uradnik Oskar Černeč, poštni poduradnik Kuret Franc, pol. agent Anton Komac, dež. sodni svetnik dr. Franc Krančič in sodni avskutant Miloš Senica. Vsa čast jim! Med Nemci so izostali le: Josip Greco, Avgust Gspaltl, Pavel Higesperger, oba trgovca Kricka, kontorist Herman Nekerman, zdravnik dr. Franc Premeschak, pisarniški ravnatelj Schweiger, stavbenik Albert Valli, šolski ravnatelj Josip Weiss, sodni nadsvetnik dr. Mir. Bračič, Albert Halm, trgovec Evgej Himmer, farmacevt Herman Klobučar, učitelj Henrik Kodella, trgovec Ivan Koss, mehanik Anton Neger, trgovec Dušan Zanger, dvorni svetnik v pok. Synek in mestni blagajnik Josip Schmidl. Vsem tem Nemcem, ki so pokazali, da hočejo s Slovenci živeti v miru, radi priznavamo njihovo lojalnost. Pribiti pa je treba tudi imena onih, hvala Bogu, prav redkih nezavednežev v narodno slovenskih vrstah, ki na dan hudega boja za slovenski značaj mesta Celja v kljub opetovani opozoritvi niso hoteli vsrčiti svoje narodne dolžnosti. Ti so: Franc Erman poštni uradnik, dr. Ivan Stanovnik koncipijent, Anton Arzenšek zastopnik zavarovalnice, dr. Josip Rožman, prof. v pok. in Svetozar Pavnovič, trgovec. Kako jim je moralo biti vendar pri srcu, ko se je radovolno nad sijajno zmago celo slovensko Celje!

Ako bo «Slovenec» vkljub navedeni statistiki še vedno trdil, da so tri četrtine celjskih pristavev ostale doma potem si lahko izračuna vsakdo, da šteje organizacija SLS v Celju borih 20 članov, za katere je bilo treba alarmirati celo celjsko nemškutarijo, da so dobili v obč. odboru enega zastopnika, dočim je Narodni blok ponudil 4 odbornika mesta. Sedaj pa bi bila žalostna koalicija klerikalcev in nemškutarjev propadla tudi takrat, ako bi bila postavila svoje pristave do zadnjega moža na volišča. To je resnica, ki je samo ena.

Med narodnimi občinskimi svetniki nam je včeraj zloba slučaj pokvarila imeni dveh čestitih narodnjakov G. obč. svet. Ludvik Selinšek se seveda ne piše «Selinschegg» in g. obč. svet. Ivan Bizjak je povsem zadovoljen s svojim poštenim slovenskim imenom ter g. Wisjaga prav nič ne pozna. Ob gosпода sta «Jutru» gotovo oprostila zlobno šalo tiskarskega škrata, ki je bil, kakor izgleda od «Cillier Zeitung» specijelno odposlan v Ljubljano, da zmaguje vsaj nad imeni, ko njegovi gospodarji niso mogli nad našimi možmi!

Anarhija v Rogatcu

Rogatec, 30. septembra.

Danes dopoldne je prišel k mesarju Brezinšku, ki je včeraj na trgu napadel slovenskega zdravnika dr. Brabca, orožnik, da bi ga zaslišal. Brezinšek je orožniku cinično priznal, da je imel res namen slovenskega zdravnika preteptati in da bo storil tako tudi v vsakim Slovenem v Rogatcu, ki ga bo dobil v pesti. Prav vseeno mu je pri tem, se je pridružil, četudi nekaj časa sedi, saj ne bo prvič. Po vseh teh skandaloznih dogodkih v Rogatcu pa orožništvo še vedno nima nikakih direktiv za očuvanje varnosti rogaških Slovencev, ker si orožnik Brezinška ni upal aretirati kljub temu, da je bil podan eklatanten dejanski stan hudodelstva grožnje. Seveda to njegovo postopanje ni čudno, saj je sreski poglavar v Šmarju g. dr. Megušar sam mnenja, da so rogaški Slovenci preveč občutljivi. Po njegovi logiki se jih bo moralo pustiti najprej nekaj pobiti, potem bo šele sma-

tral za umestno, da intervenira in užene nemškutarske razbojnika.

Ravno danes je bil pred rogaškim okrajnim sodiščem obsojen na tri dni zapore nemškutar, ki je nedavno na trgu brez povoda napadel uradnika Sokola. Proti nekemu drugemu nemškutaru teče kazenska preiskava, ker je ravno tako brez povoda napadel in poškodoval v gostilni Sporn slovenskega sodnika Ustarija. Nemškutar se je zatekel v varstvo znanega advokata dr. Lešnika, ki je pred razpravo odklonil kot sodnika sodnega svetnika Potočnika, češ da je kot družabni in politični prijatelj g. Ustarija, pristranski. Sod. svetnik Potočnik je nato sam zaprosil okrajno sodišče v Celju, da delegira drugega sodnika in tako bo o zadevi v kratkem razpravljalo mariborsko okrajno sodišče.

Po vsem tem je jasno, da si rogaški Slovenci, ki so večinoma uradniki, v tem nemškutarskem gnezdu niso več življenja varni in morajo hoditi zvečer samo v skupinah Da pa bi še bolj nemoteno pobijali Slovence, so se rogaški nemškutariji v zadnjem času prijavili za slovensko-hrvaške republikance...

Paberki širom domovine

Dve žrtvi trgatve. Mesto zajca pogodil otroka. — Zverinska žena, ki je odsekala možu glavo.

V soboto 20. septembra se je pripetil v Lapovcu pri Djakovu na Hrvaškem čuden slučaj. Seljak Djuro Veldije je trgal grozdje ter ga rosil v ogromno kad. Pri tem se je pregloboko nagnil, zgubil ravnotežje ter padel z glavo naprej v porodo z mostom. Čez par ur so ga našli v tropinah mrtvega. Zanimivo je, da se je Djurov stari oče istega dne nasrkal vina v toliki meri, da mu je v kleti spodrsnilo, nakar je padel na oster kamen in si razbil lobanjo. Tako je demon — alkohol zopet upropastil dve žrtvi.

V okolici Banjaluke je sedaj zelo bogat lov na zajce. Kakor običajno vsak prazni dan, se je tudi zadnje nedeljo zbrala večja družba lovcev ter se podala na pogon. Lovcu Nanutu iz Budžaka pri Banjaluki se je zdelo, da vidi pred nekim grmom zajca. Pomeril je in sprožil petelina. Komaj pa so se šibe razpršile, se je začelo obupno otroško stokanje. Ko je prišel lovec k grmu, je videl, da je mesto zajca pogodilo dete ženskega spola iz banjaluske okolice. Deklica se je igrala skrita za grmom in Nanut jo je najbrže imel za zajca ter je pomeril nanjo. Ker je dekletce ranjeno v glavo, je malo nade, da bi ostalo pri življenju. Ko so ljudje zvedeli za ta usoden slučaj, so postali tako razkačeni in divji, da so hoteli Nanuta linčati, ostalim lovcom pa so odvzeli orožje ter jih poslali domov praznih rok.

Analiz kazenskih sodišč dokazujejo, da so med ubijalci moški in ženske, toda prevladujejo vendarle moški. Naslednji slučaj izpričuje, da imajo tudi ženske dostikrat v sebi huda zločinska nagnjenja. V Prespi pri Belovaru so prišli na sled groznemu umoru, nad katerim se zgraja vsa okolica. Zakonca Bara in Josip Horvat sta že deli časa živela v ostri razprtiji. Josip Horvat je imel žago na paro in radi nje sta se s soprogo večkrat ljuto prepirala. Predani je Bara svojemu možu v nekem takem preplu zasidila nož v trebuh. Za to dejanje je bila tedaj

Vaše oči

so zrasla, da vidijo prekrasen film

Gösta Berling

ki ga za svojo otvoritev predvaja

ELITNI KINO MATICA V LJUBLJANI.

obsojena na tri mesece težke ječe. Sedaj pa so našli Horvata z odsekano glavo v postelji. Ker je bil mož v zgoraj z nekim svojim konkurentom, se je prvotno mislilo, da je nemara ta izvršil dejanje na njem. Toda kmalu se je izkazalo, da je osumljeni konkurent nedolžen in da je zločinka Horvatova žena. Zvečer sta se Bara in Josip prepirala radi premoženja. Ker nista prišla do zaključka, katerega je hotela imeti Bara, je žena počakala, da je mož zaspal ter je nato šla po sekuro in z njo odsekala možu glavo. Zločinka se je, ko je videla, da ji preti aretacija, sama javila državnemu pravdniku ter je sedaj pod ključem in čaka na sodbo in obsodbo.

V znam nju stanovanjske krize

Ljubljana, 30. septembra.

Glince in bližnja okolica so stale večeraj in danes pod vtisom mučnih in žalostnih dogodkov, ki so zopet enkrat bengalično osvetili nevzdržne stanovanjske razmere v Ljubljani in predmestjih. Na Glincah stanuje v hiši št. 272 hišni lastnik in upokojeni učitelj g. Franc Petrič. Upokojen je bil pred pol leta, ker vsled hude živčne bolezni ni mogel več opravljati svoje službe. Zdravniki so nje mu in njegovi rodbini svetovali, naj ima po možnosti svojo sobo, ker ga večkrat popadejo hudi epileptični napadi. Ker pa ima vsa, šestčlanska rodbina na razpolago samo dve sobi, tega seveda ni bilo mogoče izvesti.

Te dni se je izselil iz Petričove hiše dosedanj najemnik. Petrič je hotel vsled tega obdržati vsaj eno sobo za sebe, stanovanjska oblast pa je izpraznjeno stanovanje nakazala upokojenemu stražarju stru g. Horvatu, ki je že več mesecev brez stanovanja. Družina ima svoje pohištvo po raznih garažah in stanuje razstreseno pri svojih sorodnikih v Ljubljani. Zato je umevno, da se g. Horvat nakazanemu stanovanju ni mogel odpovedati. Petrič s svoje strani vselitve za nobeno ceno ni hotel pripustiti.

Tako je prišlo včeraj do tega, da bi se bil moral g. Horvat vseliti v uradno asistenco. Ko so prišli popoldne k g. Petriču viški župan g. Gale, nadstražnik g. Razboršek in dva delavca ter ga pozvali, naj odpre g. Horvatu nakazano stanovanje, se je Petrič silno razburil. Dobil je živčni napad, pograbil lopato ter z njo napadel stražnika. Ta se je umaknil, vendar je dobil udarec po roki. Ko je komisija še nadalje vtrajala na tem, da mora Petrič nakazano stanovanje izročiti, je ta v svoji razburjenosti pograbil še sekuro in vnovič navsil na stražnika. Le z veliko nevarnostjo se je temu posrečilo, da je izvil Petriču sekuro, nakar se je komisija odstranila, ker ni hotela riskirati večje nesreče.

Danes dopoldne je bil Petrič aretiran in obdržan v preiskovalnem zaporu.

Naročajte dnevnik „Jutro“!

Dopisi

RADOVLJICA. Sokolsko gledališče v Radovljici ponovi prihodnjo nedeljo, 5. oktobra ob pol 4. uri popoldne historično dramo «Angelo».

2114 LASKO. Preteklo soboto se je poročil g. Otmar Križnik, vodja rudniških delavnic in starosta Sokolskega društva v Laškem z vrljo narodnjakinjo gdč. Štefco Bren iz Zagorja. Idealnemu sokolskemu paru želimo vsi prijatelji in znanci: Bilo srečno! Zeninu, ki je za povzdigo in razvoj laškega Sokola že več let na delu z brezprimerno in obudovanju vredno vneto, so priredili Laščani povodom poroke v svrhu počaščenja in priznanja, po uspehi pevski, odnosno družabni večer pri kojem se je hkrati vršil fantovski razstavek in prijava ženina med zakonce. Med prijetno zabavo se je nabrala za lastni Sokolski dom nad 400 Din. Dobrodošle take poroke!

SV. MARTIN PRI SLOVENJGRAD. CU. Čudno se nam zdi, da so nekaterim g. duhovnikom pristno slovenska imena trn v peti. Nedavno so pri nas prinesli k krstu novorojenko, da bi na izrecno željo matere dobila krstno ime Dragica. Tamošnji g. dekan pa se je tej želji odločno upri in krstil otroka samovoljno z drugim imenom. To postopanje g. dekana je naravnost protizakonito, ker ima naša ustava tudi v tem pogledu bolj svobodnimiselné nazore kot g. dekan, ki misli, da so tudi v svobodni Jugoslaviji starši brez vsake svobode. Gotovo je, da se bodo starši že ob krstu preganjanega deteta pritožili radi dekanovega nasilja na politični oblasti in da bo dobil g. dekan primeren «nos», pa čeprav sede v vladi njegovi somišljeniki.

SLOVENSKA BISTRICA. Zadnji sojem je bil od živinskih kupcev slabo obiskan. — V soboto 4. oktobra priredi tukajšnje Sokolsko društvo družaben večer z nastopom članov, članic in dece, gledališko igro in godbenimi točkami. Vabimo okoličane, da nas posetijo v čim večjem številu. Tudi plesateljini bodo prišli na svoj račun. — Zapusti nas naš priljubljeni nadočitelj g. Franjo Karbač, ki odide kot srečni šolski nadzornik na svoje novo mesto v Ljutomer. Težko ga bomo pogrešali kot prijatelja, težko ga bomo pogrešali radi njegovega dela v številnih naprednih društvih in institucijah, ki jim je bil vedno trdna opora, vendar se veselimo z njim, da se mu je izpolnila njegova želja, da pride v svoj domači kraj.

SV. MARJETA PRI PTUJU. V naših krajih je veliko pobožnih ljudi, ki vsa prav radi verjamejo, kar jim pri pridigah natvezi naš tukajšnji kaplan. Ta pridige je različne stvari, ki niso z vero navdane v nobeni zvezi in ki cikajo na politične strune. Zadnje nedelje se je g. kaplan spraval nad žensko modo in govornil o stvarih, ki gotovo ne spadajo v cerkev. Gospoda kaplana naprosamo, da drugič ne govori več takih neslanih, ker ne spadajo v cerkev. — Več užaljev nih deklet.

Gostovanje g. Popova v Beogradu. Član ljubljanske opere, baritonist g. Popov je v ponedeljek 29. septembra gostoval v beograjskem opernem gledališču. Pel je baritonsko vlogo v Čajkovskega «Onjeginu».

Predavanje o češkem modernem slikarstvu in kiparstvu je priredila v ponedeljek zvečer Jugoslovensko-češkoslovaška liga v Ljubljani. Predaval je s sklopničnimi reprodukcijami prav zanimivo in jasno g. dr. Fr. Mesesnel. Dvorana Mestnega doma je bila dobro zasedena ter se je g. predavatelju občinstvo zahvalilo z živahnim plaskanjem.

Operni libreto «Majska noč» je pravkar izšel v založbi Zvezne tiskarne in knjigarne v Ljubljani kot 16. zvezek zbirke opernih in operetnih tekstov. Opero je uglasbil odlični ruski skladatelj N. Rimski-Korsakov, ki si je tudi sam po Golgojevi pravilici priredil tekst. V petek 3. oktobra bo v našem opernem gledališču premijera te izbrane ruske opere, katero imenujejo zbog njene popularnosti in vselega značaja teksta in glasbe rusko «Prodano nevesto». Želji občinstva, ki bo poslušalo to qpero, je založba gotovo v dobri meri ustregla z izdajo libreto, ki bo dokaj pripomogel k boljšemu razumevanju dela. Libreto «Majska noč» se dobiva, kakor vsi ostali že izdani libreti, za nizko ceno 4 Din pri Tiskovni zadrugi ter pri operni blagajni in opernih biljetarjih.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama.

Sreda, 1.: «Cyrano de Bergerac». Izv. Petek, 3.: «Moč temen». B. Nedelja, 5.: «Cyrano de Bergerac». Izv. Ponedeljek, 6.: «Paglavka». C.

Ljubljanska opera.

Cetrtek, 2.: «Carjeva nevesta». A. Sobota, 4.: «Majska noč». Izv. Nedelja, 5.: «Cavalleria rusticana» in «V vodnjaku». Izv. Torek, 7.: «Majska noč». D.

Mariborsko gledališče.

Sreda, 1.: «Nikolaj Subic Zrinjski». Izv. Otvoritevna predstava. Cetrtek, 2.: «Nikolaj Subic Zrinjski». C.

Pismo iz Maribora

Zalet v povojnih letih se ustavlja, ustalja, poglablja, konsolidira in organizira.

Da se zabrani po več prireditih na večer, kar nam je doslej gmotno in moralno škodilo, se je ustvarila koncertna agentura, ki vodi seznam prireditvev in regulira njih dneve. Tujcem služi kot agentura, da pripravi vse potrebno. Prireditelji izključno društva, niso pokazali

baš preveč zanimanja, ko pa bodo občutili njen blagodejen vpliv, se ji bodo priključili z večjo vneto. Vodi jo gledališka uprava.

Gledališče ima vse, publiko, igralce, razvojne možnosti — le državne podpore ni od nikoder. Brez nje ne pojde, mestna blagajna in upravnik bosta poprej izkavala. Vsiljuje se misel, ne bi li bilo bolje, če bi upravnik podal ostavko. Tallyin hram zapri in izvalj ogorčenje po celi državi? Kajti sedaj mislijo: Saj gre vseeno! — Dramo vodi g. Bratina. O njegovem repertoarju se ne da govoriti, ker nihče ne ve, kaj bomo videli. Ni dobro, da je izbira odvisna le od ambicioznega igralca. — Opera je zajamčena po energiji ravnatelja Mitroviča.

Glasbena Matica razteza vse globlje in širše svoje korenine. Brez krise in reklame vrši veliko delo. To sezono priredi tri velike koncerte. — Od mlajših in manjših se gibljeja »Jadrane« in »Drava« z uspehom.

V Kazinski dvorani vise spet slike. Pirnat, Stiplovesek, Kos.

Pirnat, talent, nevzdržno hrza više. Izbornemu risarju je dan dar plastičnega izražanja in — po obetu — poezije. Snažna, mirna linija spominja na holandske

stare. — »Student« in »Predmestje« zbuja občudovanje.

Stiplovesek je v Mariboru popularen. Nih med revolucijo polminule dobe (Karloboje, Pokopališče) in pokojnejše sedanjostjo. V zbirki »Stari Maribor« je dosegel svoje najboljšje grafične stvari, temeljito in reeno zasnovani motivi dojemajo toplotno, dočmi so, če tudi mojsterski, Petelnovi, tevtovsko mrzli, Cottičevi pa le bežni vtisi.

Kos je presenetljivo odločno skočil iz šolske klopi. Razposajen najde v primerljivih motivih dobre efekte. Iščé, — znamenja, da hodi prav. Le, da doseže v nas doživetje, mora doživljati. Za prepričevanje treba prepričanja; v globino se nateka voda — iz globline.

Ze se je v tej mladi trojici poleg Tajfun, zasidrali so se, povreli, umirili in umerili. Ali si bodo za njimi še drznili razstaviti Groharji, klub rokodelcev in obrtnikov? Groharji, izvmeski Petelna, so storili svojo dolžnost. Naj gredo!

Visoka nacionalna zavest pri zadnjih volitvah je plod intenzivnega povojnega kulturnega dela. Spoznajmo: Maribor, ki je zadnje dni v mesecu od pretiranih cenah dubkon napolnil teater na štiri zaporedne večere, igran v rusčini, ni več nezrel. Maribor, ki je v volitvah tako visoko dvignil nacionalni prapor, ni mrtvilo. Ako drama ali druga prireditve (izvzemski razstav, ki jih, nevajeni jim, še ne občutimo tako kot potrebo) ne bo uspe-

Domače vesti

* Vsi cenjeni naročniki, katerim je naročnina potekla, so te dni prejeli položnice. Prosimo, da se jih že prvi dni poslužijo in z njimi vplačajo naročnino. Kdor bi položnice slučajno ne bil prejel, naj jo reklamira pri upravi. — Upravništvo »Jutra«.

* Dr. Kumanudi član arbitražnega sodišča. Arbitražno sodišče v Parizu bo v kratkem reševalo našelno vprašanje, je-li kraljevina SHS. stara ali nova država. Našo državo bo pri tem sodišču zastopal dr. Kosta Kumanudi, ki je iz Zeneve že odpotoval v Pariz. Po členu 297. verzajskega miru imajo vse zavzemnice države pravico do sekvestracije in likvidacije vsega imetja nemških državljanov. Proti temu je Nemčija vložila protest pri arbitražnemu sodišču. Nemci trdijo, da je naša država nova in da torej nima pravice okoristiti se s členom 297. Arbitražno sodišče je naše stališče sprejelo in nemško pritožbo odklonilo. Sedaj bo arbitražno sodišče razpravljalo o vprašanju, je-li omejena določba veljavna tudi za nove kralje Jugoslavije ali ne.

* Reaktiviranje upokojenih učiteljev. Iz Beograda poročajo, da je v ministrstvu prosvete v zadnjih dneh bil izgotovljen seznam vseh učiteljev, ki so bili upokojeni po starem zakonu. Mnogi izmed omejenih učiteljev bodo baje reaktivirani.

* Z ljubljanske univerze. Ministrstvo prosvete razpisuje za študijsko leto 1924-25. prosti študijski mesti za dva slušatelja za fakultetni študij v Nancyju, za dovršitev študija iz ene nastopnih skupin: analiza višje matematike, splošna fizika, mineralna kemija, organska kemija, fizikalna kemija, industrijska kemija, uporabna mehanika, elektrotehnika, mineralogija in geologija. Kandidat mora biti diplomirani študent filozofije ali tehnike. Stipendistu se povrne poleg izdatkov za bivanje v Nancyju tudi potni stroški tja in nazaj. Kompetentni naj vložijo svoje s potrebnimi prilagami opremljene prošnje na dekanatu teh. ozir. filozofske fakultete v Ljubljani najkasneje do dne 4. oktobra tega leta dopoldne.

* Iz železniške službe. Inženjer državnih železnic v Ljubljani g. Anton Matko je dobil daljši dopust za potovanje v inozemstvo v svrhu proučevanja železniških naprav in vodnih zgradb. Prepotoval bo češkoslovaško, Svico, Nemčijo, Francijo, Holandsko in Anglijo.

* Sprejem češkoslovaškega odposlanstva v Beogradu. V čast češkoslovaškemu gostom, ki so se večeraj iz Kragujevca preko Oplenca vrnili v Beograd, je bilo vse mesto v zastavi. V spremstvu poslanika Sebe so se gostje podali v Narodno skupščino, kjer jih je sprejel Ljuba Jovanović. Ob 11. so gostje dospeli na dvor, kjer jih je kralj sprejel v avdienco in se posebej toplo razgovarjal s sorodniki ustrelnimi češkoslovaških vojakov. Za časa avdiencije je na dvorišču svirala godba kraljeve garde, nato pa je sledila zakuska. Z dvora so se gosti podali v ministrsko predsedništvo kjer so se dolgo razgovarjali z Davidovičem. Popoldne pa so si ogledali Topider, kjer jim je beograjska občina priredila banket.

* Sabotična »Nova Pošta«, o kateri so režijski listi nedavno razglasili vest, da je prenehala izhajati, živi še nadalje in sporoča vsem, da na prenehanje nikakor ne misli.

* Doktorske diplome za tuje državljane. Na predlog proforskega zbora medicinske fakultete zagrebškega vseučilišča je tamkajšnja pokrajinska uprava izdala naredbu, da vsi tuji državljani, ki na tej fakulteti polagajo stroge izpite, morajo, predno se jim izda doktorska diploma, v pisarni rektorata podpisati reverz, s katerim se odrekajo pravici izvrševanja zdravniške prakse v naši državi.

* Geodetski tečaj. Generalna direkcija katastra v Beogradu bo rabila v bodočih letih veliko število geometrov za novo izmerjenje cele države. Ti geometri se bodo vzgajali v štirih geodetskih, dvoletnih tečajih, in sicer za geometre z visokošolsko izobrazbo na tehnični fakulteti v Ljubljani in na tehnični visoki šoli v Zagrebu; z nižjo tehnično izobrazbo pa v tečajih na srednji tehnični šoli v Beogradu in v Sarajevu. V Ljubljani in v Zagrebu se sprejemajo v geodetski tečaj samo absolventi srednje šole (realke, realne in humanistične gimnazije) z višjim tečajnim izpitom. V Beogradu in Sarajevu pa morejo geodetski tečaj študirati učenci srednjih šol s šestimi dovršenimi razredi in pa učenci strokovnih šol s toliko dovršenimi razredi, kolikor jih ustreza 6 razredom srednje šole. Absolventi visokošolskih geodetskih tečajev pridejo seveda svedočno tudi v višje skupine službene razmerja. Da se čim večje število mladeničev odloči za geodetski študij, namerava ministrstvo financ razpisati večje število stipendij do 700 Din na mesec, katere bodo dobivali slušatelji ne le za časa študij, temveč tudi v dobi praktičnih vaj v terenu. Te vaje se bodo v velikem obsegu vršile vselej v poletniškem času. Absolventom naših srednjih šol se nudijo z geodetskim tečajem na ljubljanski tehnični fakulteti ugodna privilegia, da morejo po razmeroma kratki doletnosti študijski dobi že doseči stalno državno službo geometra. Za geodetski tečaj v Ljubljani bo razpisanih 20 stipendij. Inskripcija traja od 1. do 9. oktobra.

* Abiturijentski tečaj na drž. trgovski akademiji v Ljubljani. Rok za vpisovanje je podaljšan do 1. oktobra. Redna predavanja se prične 16. oktobra ob 8. uri zjutraj. Predavalnica se nahaja v poslon-

ju Glasbene Matice, Vegova ulica 7-II., soba št. 14. Vpisovanje se vrši v pisarni trgovske akademije Askerčeva ulica 9-II.

* V potačenje spomina pokojnega doktorja Pavla Turnerja je g. dr. Vilko Maurer, notar v Kočevju, daroval tamkajšnemu Sokolskemu društvu znesek 50 Din.

* Za polhovgrajske poplavljenice. Občinski odbor pri D. M. v Polju je v svoji zadnji seji votiral prispevek v znesku 2000 Din za poplavljenice v polhovgrajskem pogorju.

* Bridke pritožbe iz trafikantkih krogov proti neusmiljenemu obdavičenju prejemamo skoraj vsak dan. Tako je neka trafikantinja dobila od davčne administracije sledeči »obračun«: Kosnatni dobiček trafike je znašal za l. 1922. 8817.60 dinarjev. Čisti dobiček (70. odst.) 6117 dinarjev. Davčni predpis 6117 Din, torej natančno toliko, kolikor tako zvani čisti dobiček! Pri tem je splošno znano, da izračunani čisti dobiček pri trafikah nikakor ni tako velik, kakor ga gospodje pri zelenih mizah izalkulirajo. Koliko zvrtkov tobaka se razvije, predno ga domov prepelješ, koliko je cigaret, da niso za prodaj, naj si bo od najslabše do najboljše vrste! Zraven tega število cigaret v redko kateri škattiji odgovarja. Skoro pri vsaki jih manjka ena ali dve in tudi več. V več škattijah dobiš mesto polnih stročnic tudi popolnoma prazne. To je torej tisti zlati dobiček 70 odst., ki se trafikantom računa za davke!

* Krasen meteor so v soboto ponoči videli nad Mariborom. Bil je izredno velik in bleščeč ter je letel v smeri proti jugozapadu. Imel je sijaj avtomobilske žarnice. Kakor je bilo videti, je meteor letel v obliže »Velikega medveda«, kjer se je žareča krogla razpršila v rdečkaste padajoče kroglice. Noč je bila popolnoma jasna.

* Občinske volitve v Ptaju. Kakor smo že poročali, so zaradi velikega števila reklamacij bile občinske volitve za mesto Ptuj preložene na 19. oktobra. Volilni imenik je postal pravomočen dne 23. tega meseca. Kot prva lista je bila vložena lista gospodarsko-socialnega bloka, v katerem so zastopane vse slovenske stranke. Vsa Slovenec in vsak, kdor hoče s Slovenci v miru živeti bo vrgel dne 19. oktobra kroglico v prvo skrinjico. Ptuj mora slediti Mariboru!

* Hladna jesen. Četudi je koledarska jesen nastopila že 21. septembra, nam je nebo vendarle naklonilo še vrsto lepih, upravnih dni. Zadnji dan septembra pa nas je razočaral: temperatura je večeraj zjutraj nepričakovano padla na 7 stopinj C — za september peč nekaj nenavadnega. Poletni kostumi so mahoma izgubili. Odprli smo omare ter polskali suknje, kepe in toplejše obleke. Dan se je že znatno skrajšal. Sedaj v resnici prihaja jesen, siva in hladna!

* Znižanje cene viržinkam. Uprava državnih monopolov je odredila, da se s 1. oktobrom zniža cena viržinkam od 125 dinarjev na 100 dinarjev za sto komadov. Komad stane torej od sedaj 1 dinar.

* Kakšni morajo biti pečati na denarnih pisnih. Člani prejšnjih plemiških rodbin uporabljajo pri denarnih pisnih radi pečatnike z družinskimi grbi. Ker se smejo po pravilniku za notranjo pošto službo za denarna pisma uporabljati samo pečatniki z vzraznimi črkami, imeni ali naslovi, so se vneli zaradi tega že večkrat spori med pošto in strankami. Ministrstvo je sedaj odredilo, da se morajo denarna pisma pečati strogo po omejenih določilih pravilnika in da morajo pošte smatrati pečate na denarnih pisnih vrednostnih paketih in vrečnikih, na katere je pošiljatelj pritisnil pečatnik z družinskimi grbom, za neveljavne in da takih pošiljk ne smejo sprejemati.

* V veski papirnici se je predvečerašnjim pripetila težka nesreča. Delavcu Stelanu Jančiču je priletel v vrat kos železa, ki mu je prebil glavno žilo. Jančiča so prepeljali v ljubljansko bolnico. Njegovo stanje je resno.

* Na begu s tujim denarjem. S Sušaka je pobegnil 28let stari brivski pomočnik Josip Sambolek, ki je neko ženo ogoljufal za 60.000 dinarjev, potem pa neznanom izgubil.

* Samostan Krušedol oropan. Kakor poročajo iz Novega Sada, je močna razbojniška tolpa napadla samostan Krušedol, oplenila shrambe in kleti ter odpeljala več vozov pšenice. Novosadska žandarmerija je odpotela patrolo, ki naj bi izsledila roparje, vendar doslej brez uspeha.

* Velik lov na volkove in divje svinje. Ker se vedno bolj množe slučajji, da volkovi v okraju Foča v Bosni napadajo živino in drobnico, je poglavar tamkajšnega sreza odredil veliko gonjo na volkove in divje svinje. Pozivu se je odzvalo veliko število lovkanskih in sarajevskih lovcev. Računa se, da se bo gonje, ki bo trajala več dni, udeležilo nad dvesto lovcev.

* Velik gordevni požar. V državnih gozdovih v Kruševu je izbruhnil te dni velik požar. Oblast je takoj vse potrebno ukrenila in tako se je s pomočjo prebivalstva posrešlo lokalizirati ogenj. Vendar je povzročena škoda velika. Kako je požar nastal, še ni pojasnjeno.

* V smrti zaradi bolezni hčerke. V Zagrebu je gospa A. Ferjan izvršila samomor. Izpila je večjo količino lizola ter je čez pol ure umrla. Gospa je izvršila obupni čin, ker je iz Slovenije prejela poročilo, da je njena osemletna hčerka nevarno obolela na pljučih. Strun je za-

Dr. Pavel Avramović

se je vrnil in zopet redno ordinira od 9. do 11. ure dopoldne in od 2. do 4. ure popoldne na Aleksandrovi cesti 7 (vhod z Beethovne ulice 9).

Kako okusna, fina, sladka je naša Mirim-čokolada!

vila v stanovanju svoje sosedo. Prepeljali so jo v bolnico, kjer pa je zdravnik ugotovil, da je gospa že mrtva.

* Mater umoril. V okolici Djakova se je odigral te dni grozen zločin. Posestnik Ferdo Fleše, nasilnič, katerega se je bala cela okolica, je prišel v nedeljo pijan domov. Njegova mati mu je očitala zapravljivo pijančevanje. To je surovega sina tako raztogotilo, da je pograbil sekiro in z njo materi razbil glavo.

* Dva roparska napada. Ko se je vračal hlapec Bernard Vranko z vozom iz Paške vasi proti Polzeli, je bil okrog 8. zvečer v bližini neke apnenice napaden od neznane moškega. Napadalec je skočil oborožen s kolom iz koruze ob cesti in zavpil »Denar ali pa tvoja smrt!« Udaril je istočasno Vranka čez trebuh. Ta pa je imel toliko prisotnosti duha, da je brž potegnil žepni nož in ga zasadi napadalec v desno ramo ter zapodil konje. — V gozdiču poleg vasi Vaneče pri Murski Soboti sta napadla dva moška 23. septembra posestnika Aleksandra Mikola, ko se je ta vozil zvečer s kolesom proti domu. Eden izmed obeh je naperil proti Mikolu samokres, drugi pa ga je udaril s kolom čez roko. Medtem mu je prvi že tudi iztrgal iz žepa listnico, v kateri pa se je nahajalo samo 40 Din gotovine. Mikola se je med ruvanjem napadaleca iztrgal, lopova pa sta streljala za njim s samokresom in ga ranila v desno plečo. Odpeljala sta mu tudi 1500 Din vredno kolo. Napadalec sta govorila hrvaško.

* Odpeljani konji. Pred kakimi štirimi meseci je ciganska družina Hudorovič odpeljala posestniku Francetu Ogriku iz Hruševja pri Postojni dva lepa konja, enega mišje in drugega rdeče barve, vredna 6000 lir. Glasom izjave oškodovanca so oba konja pred kakim mesecem videli v bližini Ljubljane. Za izsleditev živali je razpisana nagrada. Kdor moreče kaj ve o obeh konjih, naj se zgleda na policijski direkciji v Ljubljani, soba 12.

Iz Ljubljane

* Dolgo in srečno življenje, upamo, bo po stari narodni prislovičnici prinesla tržiškemu zdravniku g. dr. Vučini napaka, ki se je večeraj vrnila v naše poročilo o poroki g. inž. Fedorja Bleiweisa z gđ. Vido Vučino. Tiskarski škrat je namreč nejasno pisano besedo »priljubljeni« izpremenil v »pokojni« in tako smo postali v boljši svet očeta mlade neveste, ki pa je bil čil in zdrav pri poroki in na gostiji svoje hčerke. In takega, upamo, bo ohranila usoda še dolga leta njegovi rodbini, prijateljem in velikemu krogu njegovih pacientov.

* 50 zaslihih stanovanj zgradi mesto na občini ljubljanska. V to svrhu je dobila dovoljenje od velikega župana, da sme porabiti posojilo 2 milijonov Din, namesto da se zgradi dve stanovanjski hiši za Bežigradom, ki bi stali več.

* Vinsko trgatve priredi Gospodarski in izobraževalno društvo za dvorski okraj v nedeljo dne 5. oktobra v restavraciji »Mrak« na Rimski cesti. Prireditel obeta postati ena naiznaimivejših letošnje jesenske sezone. Aranziraj se hočejo potruditi, da pričarajo obiskovalcem iluzijo, da se nahajajo v pravem vinogradu, kjer odmevajo vesele popevke vinarjev in viničark. Kdor bo spreten, se bo lahko zastoj nazobal sladkega grozdja, drugače seveda bo moral gledati, kako se bo odkupil iz »špekamre«. Prireditel, ki se prične ob 16. toplem priporočamo vsem svojim prijateljem in vsem, ki se jim hoče nepriljubljene domače zabave.

* Zdravstveno stanje v Ljubljani. Glasom poročila mestnega fizikata se je prošli teden rodilo v Ljubljani 41 otrok (22 moškega in 19 ženskega spola), med temi 2 mrtvorojenki, umrlo pa je 8 moških in 11 žensk, skupaj torej 19 oseb in sicer: 7 oseb za jetiko, 1 za zastrupljenjem rane, 1 za srčno hibo, 1 za rakom, 9 oseb pa vsled drugih naravnih smrtnih vzrokov. Na nalezljivih boleznih so obolele 4 osebe: 3 na škrlatici, 1 na davici.

* Policijske prijave. Od ponedeljka na terek so bili prijavljeni policiji sledeči slučajji: 4 tatvine, 2 prestopka kaljenja nočnega miru, 1 prestopok godbe brez dovoljenja, 1 javno nasilstvo, 1 ugriz od psa, 1 prestopok v zglasovalnih predpisih, 1 nezgoda, 1 prestopok streljanja in 1 prestopok zvodstva. Aretacije so bile izvršene štiri in sicer 2 radi javnega pohujšanja in 2 radi beračenja.

* Nezgoda na ulici. V ponedeljek okoli 16. je dobil v Prešernovi ulici delavec Jože B. epileptični napad. Nesrečnej je padel na tla in se na hodniku močno ranil nad levim očesom. Prvo pomoč je ranjencu nudil zdravnik dr. Jamar, rešilna postaja pa ga je prepeljala v deželno bolnico.

* Nočna ptička. Na Starem trgu je bila v torek ponoči okrog 1. aretirana radi vlačuganja in tajne prostytucije 21-letna Marija E., doma iz Škofije vasi pri Celju. Bila je odvedena na stražnico, kjer pa je poskušala pred vstopom, misleč, da je nikdo ne opazuje, vreči stran

v papir zavitih 500 Din, katerih si je po lastila brzokone na nepošten način. Pri zaslišanju je nato priznala, da je v svoji domovinski občini pod policijskim nadzorstvom in da se je samovoljno od doma odstranila.

* Pobeg iz hiralnice. Pobegi umobolnih iz hiralnice Sv. Jožefa so vedno bolj gosti. Ne mine skoro teden, da bi ne ubežala kaka bolnica. Pred nekaj dnevi se je odstranila zopet 32-letna Marija Kos, doma iz Brezovice pri Kamniku. Zenska je bila opravljena v bco jopico, rjavo krilo ter raztrgane čevlje.

* Ljubezniv sostanovalec. Delavec pri stavbi trvdki »Obnova« Ivan Cerkenič se je spazil medtem, ko se je nahajal njegov sostanovalec Ludovik Karduš na delu v baraku »Obnova« na Martinovi cesti in mu ukradel več obleke. Odšel je nato odpovedat službo in se z ukradenim blagom odpotjal brzokone v Malo Sobotico v Medjimurju, koder je doma.

* Ukradeni kolesi. Neznani »korajzen kolesar« se je v ponedeljek zvečer okrog pol 20. ure spazil v drugo nadstropje hiše št. 25 na Rosljevci cesti in tamkaj izpred stopnišča odpeljal mizarskemu mojstru Emilu Härtnerju 1000 dinarjev vredno kolo znamke »Panzer«. Istotako je neki mlajši neznanec ukradel kolo, vredno 2500 Din ključavničarju Antonu Babniku in sicer izza veže Alešove gostilne na Ježici. Stražnik je tatu za sledoval, toda brezuspešno.

* Avtomobilska nezgoda v Spodnji Šiški. V ponedeljek popoldne se je pripetila v Spodnji Šiški avtomobilska nezgoda, ki bi bila kmalu imela neprijetne posledice. Zasebni avtomobil kapetana g. Debeveca se je vnel radi nekakega defekta v motorju. V zadnjem trenutku se je posrečilo g. Debevecu, s katerim sta sedela v avtomobilu njegova soproga in neki sorodnik, ogenj pogasiti in rešiti avtomobil večje poškodbe.

* Jugoslovensko društvo za poučevanje angleškega jezika naznanja, da se prične prve dneve oktobra zopet redni pouk angleščine. Člani se pozivajo, da poravnajo zaostalo članarino, oziroma članarino za II. polletje 1924, ter vrnejo vse svoječasnno izposojene knjige, oziroma revije.

* Akademsko društvo jugoslovenskih tehnikov priredi s sodelovanjem Udruženja inženjerjev in arhitektov sekcija Ljubljana svoje plesne vaje v dvorani Kazine. Otvoritvena plesna vaja se vrši dne 21. t. m.

* Splošnega ženskega društva seja v sredo 1. oktobra ob 5. uri popoldne. Polnočevina udeležba nujno potrebna. — Tajništvo.

* Kolo jugoslovenskih sester v Ljubljani ima jutri, v četrtek 2. oktobra ob 16. uri redno odborovo sejo.

* V razstavi Manesa (Jakopičev paviljon) je danes ob 16.30 vodstvo (g. dr. Stele). Za dijaštvo vodstvo ob 14.30.

* Društvo najemnikov za Slovenijo opozarja, da se vrši prihodnja javna odborova seja danes ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije Sv. Petra cesta št. 12, pritlično.

PRIREDITVE DRUŠTVA »ATENA« V LJUBLJANI.

1. Telovadni tečaj za otroke do 12. leta otvori »Atena« z oktobrom v licejski telovadnici na Bleiweisovi cesti. Vpisovanje 2. in 3. oktobra ob 5. pol 7 ure zvečer istotam. Ponk dvakrat po eno uro tedensko. Vpisnina 3 Din, — mesečina 15 dinarjev.

2. Damski telovadni tečaj otvori »Atena«, ako se zgleda zadostno gospa in gospodičar. Prijave se sprejema 2. in 3. okt. od 5 do pol 7 ure zvečer v licejski telovadnici.

3. Otvoritev »plesnih tečajev« »Atene« v dvorani »Jadrane« (arena »Narodni dom«) se vrši v prvi polovici oktobra. Prijave za 1. otroški tečaj, 2. tečaj za same deklice (naraščaj), 3. tečaj za samske dekcke, 4. tečaj za uradnice in privatne gospodičene, 5. tečaj za družabni ples z gospodi in 6. tečaj za posamezne plesne družbe (ki se naj prijavljajo v skupinah) se sprejemajo v ortopedičnem zavodu na Mladiki dne 2. in 3. oktobra od pol 6 do 7 ure zvečer.

4. Otroško igrišče v Tivoliju je v lepih jesenskih dneh vse polno življenja. Starši dajte otrokom zraka in solca, katerega jim boče v šolskem času kmalu pri manjkovalo. Skrbite za deco že sedaj, ko

je še pri moči in ne takrat, ko začne pekat in hirati. — Prijave za vstop sprejemajo ob lepem vremenu na igrišču vsak dan odbornice »Atene«.

Iz Celja

* »Slovenec« piše: Laž je trditve, da sta v klerikalno-nemški skupini samo dva klerikale, ostali pa, da so nemskutarji. Protidokazi ali tudi samo nasprotni trditve pa ne postavi, temveč se v očitvidni zadregi sklicuje samo na to, da je g. Posavec pristal Davidovičeve demokratske stranke. Od Slovenca g. Posavec res ni točna: Aa celi socialno-gospodarski listi je namreč izvoljenimi samo en klerikalec, to je dr. Ogrižek in 5 (beri pet) izrazitih nemskutarjev: Zamer (v Rogaten Schumer), Rebeuschegg, Jamič, Schwiggia in Koschier! Gospod Posavec pa bo v občinskem odboru imel priloiko pokazati, kaj je. Za sedaj vemo o njem samo to, da je kandidiral s klerikalci in nemskutarji proti naprednjakom in da se je živahno udeleževal agitacije skupno s nemskutarjem Zumrom.

* Goslinčar Perger, ki je kandidiral na nemskutarski volilni listi in katerega so v deveta nebesa povzdigovale rajne »Celjske Novice«, v Celju sploh nima gosliniške koncesije. Tudi kot izvrševatelj take koncesije oblasti ni prijavljen. Vprašamo obrtno oblast v Celju, kako je mogoče, da tako postopanje mirno gleda in zakaj ne poseže z železno roko vmes, ko mora vendar za to vedeti?

* Izjemno stanje v Celju nevzdržno traja naprej. Ulice so zasenečene po orožniških bajonetih, ki stražijo po Celju slabo vestnih elementov, ki po svojem početju takega varstva ne zaslužijo. Prepričani smo, da ima orožništvo po svojih postajah dela dovolj, in zahtevamo, da se to stanje ukine.

* Prodaja ovčjega mesa. Na sejmšču zraven mestne klavnice so bo, začeti s 2. oktobrom prodajalo na prosti stopnji ovčje meso kg po 10 Din. Zaloga znaša 3000 kg. Meso se bo prodajalo tudi v petek in soboto.

* Nalezljive bolezni. Tedenski izkaz mariborskega mestnega fizikata izkazuje za pretekli teden po en slučaj tifusa in griže in dva neozdravljiva primera škrlatinke.

Iz Maribora

* Gospa Berta Bukškova zbolela. Odlična članica mariborskega Narodnega gledališča ga. Berta Bukškova je težko zbolela. V ponedeljek so jo prepeljali v javno bolnico. Zbolela je sredi najmarljivejšega dela za novo sezono. Naši umetniki, ki jo bo gledališče težko pogrešalo želimo skorajšnjo okrevanja.

* Mariborske neugodnosti. Ako tujer prihaja v Maribor, se gotovo nadeja, da bo videl neke lepe hiše, vrtove in spretna hališča, temveč tudi lepe in snažne ulice in ceste in nič manj tudi zdravega in svežega zraka A haš tega v Mariboru prav zelo pogrešamo, kajti javna stranišča se nahajajo po celem mestu v zelo slabem stanju, zlasti se ono pri glavnem kolodvoru. Pa tudi prodajalci sadja so izpostavljeni vetru in prahu ter poleti tudi zgostim solnčnim žarkom, vsled česar se razvija mrad gnilega sadja. In ravno ob glavni cesti, t. j. na Aleksandrovi cesti se nahaja prodajalca s sadjem. Ali ne bi bilo umestno, da dobi ta prodajalci primerno utico? Morebiti se utegne mariborsko olepševalno društvo malo pobrigati za to zadevo.

* Igra narave. Na Aleksandrovi cesti v Mariboru se je na mladem dirjem stanju, kateremu je listje že skoraj popolnoma odpadlo, pojavilo lepo razvito cvetje. Jesen ni pomlad!

Poziv

Podpisana K. O. JDS v Stražišču pri Kranju poziva vse tiste, ki ste pred tukajšnjimi občinskimi volitvami razširjali podla obrekovanja o g. Antonu Kriznarju, nosilec naše liste, in obljubljali, da boste očitke po volitvah, ki so se vršile že pred tremi meseci, javno razglasili pred cerkvijo, — da že vendar izpolnite svojo obljubo.

Ako tega ne storite, vas nazivljemo podle obrekovalce ter lopove. — Naštano besedo prepuščamo vam.

K. O. JDS v Stražišču.

Obnovite naročnino!

Nabava drv

Ker prva in druga licitacija za nabavo drv ni uspela, se bo vršila dne 10. oktobra t. l. ob predpisanem času, t. j. predpoldne pri tukajšnjem poveljstvu sklenitev direktne pogodbe za dobavo drv za kurjavo za potrebo orožništva v ljubljanskem garnizonu v količini m³ v vrednosti do 50.000 Din ali tudi v manjših količinah, bodisi od enega ali več ponudnikov.

O pogojih se zainteresirani lahko dnevno najpozneje do 9. oktobra t. l. med uradnimi urami pri tukajšnjem poveljstvu, Bleiweisova cesta št. 3, pritličje, desno, informirajo.

Komanda 8. žandarmerijskega polka

Br. 4620 od 28. septembra 1924.

Priporočamo knjigo

Dr. Jos. Tičar

Nalezljive bolezni.

Opisi važnih nalezljivih bolezni s navodili za nego bolnikov.

S slikami.

Cena s poštnino vred 20 lila 50 p.

Naroča se pri Tiskovalni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ul. 54.

Naročajte, čitate in razširjate „JUTRO“!

Iz življenja in sveta

Roparski napad pri postojnski Rauberkomandi

V ponedeljek zjutraj se je zgodil blizu Postojne, na cesti Postojna — Kačja vas drzen roparski napad, pri katerem sta prišla ob vsa denar, katerega sta imela pri sebi, inženjer Hoffmann, Windischgrätzov oskrbnik in kr. italijanski komisar Carlucci iz Postojne. Gospoda sta se vozila v avtomobilu »Schlase«, družbe za nakupovanje in izkoriščanje lesa in gozdov. Inženjer Hoffmann, ki je upravitelj omenjene družbe, je ta dan nosil pri sebi torbico z večjo vsoto denarja. Roparjem je to moralo biti znano. Zato sta si izvolila za napad ponedeljek, dan, ko promet v tem odseku precej počiva.

Avtomobil se je nahajal na poti približno 6 km daleč od Postojne. Vozil je s srednjem hitrostjo. Inženjer se je mirno pogovarjal s komisarjem. Naenkrat je šofer ugledal na cesti počez položeno deblo in se predno je ulegel na oviro opozoriti gospoda, katera je vozil v avtomobilu, sta skočila iz gozda na cesto dva okrinkana moška s puškami ter s klicem »Stoj!« ustavila vozilo. Nato sta pristopila k avtomobilu ter pozvala inženjerja in komisarja naj jima izročita denar, ki ga imata pri sebi.

Presenečenje je bilo seveda veliko. Ker pa sta sedela v avtomobilu tudi dva otroka inženjerja Hoffmanna, ni preostajalo slednjemu in komisarju nič drugega, kakor miren način poravnave. Ako bi bilo prišlo do spopada, bi bila napadalcu prav gotovo v nadmoči, kajti očitno sta bila pripravljena na vse. Zadržala se je torej pogajanja, ki so se razvijala v zelo hitrem tempu in v odločnem tonu. Inženjer Hoffmann je vzel iz žepa svojo listino, v kateri je imel 2000 lir gotovine, poleg tega pa je izročil napadalcema tudi ček banke di Napoli, ki se je glasil na 1000 lir in še več drugih bankovcev. Toda razbojnika se nista zadovoljila s tem plenom. Zahtevala sta trdovratno, da jima mora inženjer izročiti še ročno torbico, v kateri je imel 20.000 lir denarja. Ko se je to zgodilo, sta se roparja spravila nad komisarja Carluccija. Vzela sta mu denarnico, v kateri ni imel posebnega mnogo gotovine, pač pa različne dokumente, med njimi izkaznico fašistovske stranke in družstva bojnikov. Vse to se je izvršilo tako potihoma, da ne bi mogel nihče tam okoli slutiti, kaj je v teku. Roparja sta pobesala torbo in listnice z denarjem ter prav hladnokrvno odstranila deblo in izginila v gozdu. Ubrala sta jo najbrže v smeri proti Kačji vasi.

Avtomobil z okradencema je nato oddrdal v Postojno. Bilo je okoli 10. ure zjutraj. Vest o napadu se je raznesla po mestu z bliskovito naglico. Iz Postojne je komisar Carlucci telefoniral karabinjerjem v Kačji vasi ter jih poslal za napadalcema. Ta dva pa sta bila že bogve kje. Orožnikom so se pridružili tudi finančni pazniki in nekoliko detektivov, ki so preiskali gozdove ob meji, toda seveda brez uspeha.

Eden izmed obeh razbojnikov je bil po izpovedi napadencev elegantno obleden, oba pa sta bila močne rasti ter okoli 25 let stara. Obmejne oblasti v Postojni so izdale za obema tiralcem in obvestili o drznem napadu tudi naše obmejne policijske organe.

Izseljenec, ki ponareja bankovce

Pred berlinskim sodiščem je te dni sedel na zatožni klopi Ivan Grigorijevič Mesojedov, prvovrsten slikar in risar. Bil je obtožen ponarejanja in razpečevanja angleških in ameriških bankovcev.

Mesojedov ima za seboj zelo pestro življenje. Star je 53 let, nosi dolgo brado, kakor kultivirani Rusi in je, kar se tiče slikarske umetnosti, mož na svojem mestu. To je ponovno dokazal s spretno napravljeno falsifikati. Slikarski talent je podedoval po svojih prednikih. Z njegov oče in ded sta bila čislana umetnika

na tem polju. Oče se mu je povzpel celo do časti člana ruske umetnostne akademije. Obtoženec sam je bil pod caristično Rusijo takisto večkrat odlikovan. Imel je vedno mnogo dela, a malo denarja. Kar je zaslužil, je potrošil sproti.

Za časa caristične Rusije je živel Mesojedov v Petrogradu. Tam se je tudi oženil, toda že po treh dneh skupnega življenja je ostavil ženo, ker je spoznal, da za bračno življenje ni ustvarjen. Nato je spoznal neko plesalko, po imenu Vernič. To je vzel k sebi in ona mu je nadomestovala ženo. Z njo je živel poslednja leta in ko je izbruhnila boljševiška revolucija, sta skupaj bežala iz domovine. Mesojedov se je še prej pridružil »belim«. Ko je tem odklenalo, se je moral umakniti iz Rusije. Šel je na pot s svojo ljubico in nekim oficirjem. Potovali so čez Carigrad, Trst in Monako ter se slednjič ustavili v severni Nemčiji, odkoder so se pozneje preselili v Berlin-Halensee.

Za življenje v Berlinu je bilo treba mnogo denarja, ki ga Mesojedov ni imel. Nekaj časa sta služila oba, Mesojedov in njegova ljubica, ki je plesala po zabaviščih, pozneje pa je slikar sklenil, da mora sam zaslužiti toliko, kolikor potrebuje oba skupaj. Ker ni šlo drugače, je začel ponarejati bankovce. Prvega je spravil v promet s tresočimi prsti, pozneje pa je šlo lažje in lažje in naposled se je na ponarejanje in razpečevanje navedel, kakor na vsakdanjo potrebo. Denar je večinoma prodajal trgovcem s tujimi valutami.

Dolgo mu ni prišel nihče na sled, kajti falsifikati so bili izborni pogojeni. Naposled pa se je zgodilo, da mu je sreča obrnila hrbet. Najprej so prijeli njegovo ljubico, potem pa se njega. Ko so ga sodniki vprašali, kaj ga je napeljala k ponarejanju denarja, je odgovoril, da mu je to velel duh njegovega očeta, ki se mu je prikazal v sanjah ter pokazal na bankovce za deset funtov sterlingov. On je to razumel kakor migljaj višje moči in se je ponarejanju posvetil popolnoma intenzivno z vsemi sposobnostmi in vsem prostim časom.

Obraznava je pokazala, da je Mesojedov hereditarno obremenjen in da ni duševno popolnoma čist. V njegovi rodbini so bili slučajni padavice in blaznosti precej česti. On sam sicer ni epileptik, toda vse kaže, da je hud hiperstik. Sodišče je to dejstvo upoštevalo in ga je z ozirom na njegovo duševno stanje obsodilo na 18 mesecev ječe. Plesalka Vernič pa mora pod ključ za pol leta.

× **«Z III» pred odhodom v Ameriko.** Mornariško ministrstvo Združenih držav je takoj po obvestilu o srečnem končanem poskusu leta »Z III« izdalo ukaz, da se mora podati na pot proti Evropi več vojnih ladij, katerim je poverjena skrb za spremstvo balona »Z III« iz Evrope v Ameriko. Na eni odposlanih ladij se nahaja priprava, ki omogoča zračni ladij, da v slučaju potrebe pristane tudi na visokem morju.

× **Letalec Locatelli v Genovi.** V ponedeljek 29. septembra se je pripeljal v Genovo italijanski letalec Locatelli, ki je vsled nezgode s svojim aparatom moral opustiti polet okoli sveta. Italijanske oblasti so sprejele Locatellija zelo tolažljivo. Genovski magistrat je priredil došču na čast slavnosten obed, katerega se je poleg letalca udeležilo še 40 drugih fašistov in Locatellijevi sorodniki.

× **Ameriški letalci okoli sveta zopet v domovini.** Iz Washingtona poročajo, da sta ameriška letalca Smith in Nelson, ki sta srečno končala svoj polet okoli sveta, te dni pristala na letališču, kjer sta se pred mesec dvignila v zrak. Američani so sprejeli pogumna zmagovalca zraka z velikim navdušenjem ter jima izročili častne diplome.

× **Jackie Coogan pri papežu.** V nedeljo zvečer se je pripeljal v spremstvu svojih starišev v Rim mali Jackie Coogan, filmski star mlade Amerike. V ponedeljek 29. septembra je sprejel čudežne-

ga otroka papež v posebni avdijenci. Iz Rima se je Coogan odpeljal v Napoli, kjer se je vkrcal na ladjo, da se z njo odpelje na Grško.

× **Konec letošnje wembleyske razstave.** Angleška vlada je sklenila zatvoriti razstavo v Wembleyu pri Londonu 1. novembra. Istočasno je bilo določeno, da se razstava britanskega imperija ponovno odpre na spomlad.

× **Konec jazz-banda.** Te dni so našli v nekem berlinskem parku obešenega muzikanta Kranzlerja, ki je bil namješčen v nekem baru kot svirač jazz-banda. Samomorilec je ostavil za seboj pisno sledečo vsebino: »Časi jazz-banda so minili. Ker ne znam svirati nič drugega, sem se odločil, da grem v smrt. Vsem, ki hrepenijo po tej zabavi, želim mnogo neskaljenega veselja. Čez par let bodo itak vsi, kakor jaz.«

× **Odkrita družba trgovcev z belimi sužnjami.** Policijskim oblastem v Barceloni se je te dni posrečilo odkriti in aretirati že dolgo zasledovano mednarodno organizacijo trgovcev z belimi sužnjami. Aretirani so bili trije moški in sedmero žensk. Iz dokumentov, katere je imela družba pri sebi, je razvidno, da so člani organizacije zbirali dekleta v Parizu, Lyonu in Marseilleu ter jih vozili v Barcelono, kjer so jih vkrcavali na parnike, s katerimi so šle žrtve v Južno Ameriko. Voditelj družbe je imel pri sebi dokumente, ki so ga izdajali za državljana petih držav. Družba je imela v ameriških zavodih naložene velikanske vsote denarja. Obtoženci pa trdovratno taje svojo krivdo ter nočejo nikakor izdati imena svojih sodelavcev v Franciji in drugih deželah.

× **Rekordno leto zakonskih ločitev na Angleskem.** Zakonsko nezadovoljstvo v Angliji se od dne do dne bolj veča. 14. oktobra začne v Londonu nova sezona za pravde, v katerih zahtevajo zakonci ločitev. Glasom zadnjih podatkov leži na londonskih sodiščih nad 1200 vlog, ki zahtevajo razvedbo braka. Toliko tožb ni bilo vloženo še nikoli doslej. Med zakonci, ki zahtevajo ločitev, se nahajajo tudi osebnosti iz najodličnejše angleške družbe.

× **Žena v kletki.** Na angleškem otoku Jerseyju je še vedno navada, da morajo obsodenci v kletko. Ta kletka se potem postavi na vidno mesto, da si lahko prebivalci javno ogledajo kaznenca. Te dni se je zgodilo, da je bila neka otočanka obsodena na denarno in zaporno kazen radi krivega pričevanja. Po obsodbi so žensko zaprli v kletko ter jo vozili po ulicah. Prizor pa je povzročil toliko razburjenja, da napovedujejo radi njega sedaj ljuto debato v angleškem parlamentu.

× **Od kdaj v Franciji nič več ne gljotinirajo žensk?** Zadnja ženska, ki je bila v Franciji gljotinirana, je bila neka Thomasova, ki je s pomočjo svojega moža živo sezakala svojo mater, vdo vo Lebino, da se je polastila njenih prihrankov v znesku 800 frankov. Bila je zato obsodena na smrt, kakor tudi njen sokrivec. Ko so jo 3. februarja 1887 peljali na Romorantinov trg pod giljotino, je začela blazno rjuti in otepati okrog sebe, strgala je s sebe opanke ter ugriznila krvnika in njegova pomočnika. Končno se je onesvestila in mrali so jo nesti na morišče. Ključ odvrtnosti

Včerajšnji naval na dežne plašče

Komaj se je zaznalo, da je došla nova pošiljava

slovitih angleških dežnih plaščev

so poznavalci takoj hiteli, da si jih nabavijo iz velike izbire. Kdor si ga misli nabaviti, naj ne zamudi izredne priiske.

Drago Schwab, Ljubljana

zločina, ki ga je morilka zagrešila, je ta eksekucija povzročila v Franciji precej hrupa in zgražanja, in otvorila se je kampanja, da se črta člen 12. kazenskega zakonika, in da se smrtna kazen na ženskah nič več ne izvrši. Od takrat v Franciji nobena ženska ni več položila glave pod giljotino.

× **Hiša, zgrajena v 6 urah.** V Budimpešti je pred nekaj dnevi kazal arhitekt Fr. Förster hišo z dvema sobama, kuhinjo in kopalnico, ki jo je zgradil v šestih urah. Hiša je sestavljena iz dvojnih železnih sten, ki so druga od druge izolirane; stene so pobarvane z olinato barvo in okrašene s stukaturami. Hišo lahko v šestih urah nele postavijo, am-

pak tudi razdro. Hiša velja 3000 švicarskih frankov. Strokovnjaki so se o takih stavbah izrazili zelo laskavo.

× **Aspirin — okrepilo za cvetlice.** Angleški vrtnarji, ki stojijo na zelo visoki stopnji, so našli sredstvo, kako ohraniti sveže cvetlice kolikor mogoče dolgo. Ke odtrgane cvetlice ovencje, jih deni v vazo kolikor mogoče globoko in napolni je z gorko vodo, v kateri raztopiš po množini ali velikosti rož nekoliko aspirina. V kratkem si cvetlice opomorejo. Rože dvigajo zopet glavnice in duhte. Priporočati je, da poprej prirežeš cvetlice precej poševo, da morejo vsrkati kolikor mogoče dosti vode.

Socijalna politika

Zdravniki-uradniki

Časopisi so v kratkih noticah zabeležili vest, da je oredni urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu sklenil in objavil službeno pragmatiko za svoje tako zvane uradne, stalno in pragmatično nastavljene zdravnike. Po teh noticah pa je bilo vse tiho. In vendar se nam zdi, da ta novi pojav zdravnikov-uradnikov, ki se uvaža v eno naših najvažnejših socialnih naprav v socialno zavarovanje, ne bi smel iti tako neopaženo mimo zdravniških strokovnih organizacij in zastopstev in tudi ne mimo zavarovancev samih.

Vprašanje ureditve zdravniške službe v socialnem zavarovanju, ki naj bo osredotočeno socialno-higijeničnega udeleževanja v narodu, je gotovo najtežavnejše. Od te ureditve je odvisno finančno prospanje institucij in tudi — in to je najvažnejše — pravo bistvo socialnega zavarovanja: temeljito in na modernih uspehih zdravniške vede sloneče učinkovito zdravljenje obolenih zavarovancev in tudi preoblikovanje. To vprašanje nima le značaja stanovskega interesa zdravnikov, ampak ima tudi eminenten pomen za razvoj zdravniške vede same in za objektivno, v strogo znanstvenih načelih zasidrano praktično udeleževanje zdravih zdravnikov. — Gotovo so zdravniki sami in predvsem oni kot pionirji narodovega zdravja najbolj interesirani na koristni in uspešni ureditvi tega vprašanja. Zato se je čuditi temu molku, ki bo pa gotovo prej ali slej po razvoju stvari pretrgan, samo da obstoja bojazen, da bo poznejši krik uspešnemu izjavljanju socialnega zavarovanja škodil in prinesel nepotrebne zmešnjave in boje.

Ideal ureditve tega vprašanja je brez dvoma prosta izbira zdravnikov. Ta zahteva je utemeljena v naših demokratičnih načelih, ki ne pripuščajo, da bi bil socialno šibkejši človek v trenutku, ko ima braniti in hraniti svoj najdražji zaklad, svoje zdravje, omejevan v svoji volji in bil prisiljen iskati morda pomoči tam, kamor nima zaupanja. Realizaciji tega ideala stoji v glavnem nasproti edinolet finančni razlogi in težave, ki se pojavljajo v stremeljenju zabraniti simulacije in izkoriščanja. Pa tudi te težave niso nepremostljive.

Tip zdravnikov-uradnikov, ki so pragmatično uslužbeni, pa je v bistvenem nasprotju s tem idealom. Nekaj povsem drugega so zdravniki-uradniki, ki so nastavljeni v sanitarno-upravnih in socialno-higijeničnih službah; tu so zdravniki-uradniki potrebni in nujni.

Tip zdravnikov-uradnikov, kakršnega ustvarja omenjeni urad, pa ima glavno in predvsem nalogo zdravljenja posameznih obolenih članov. Mimogrede omenjam, da se je v nemškem stremeljenju zadovoljivo urediti zdravniško vprašanje tudi pojavil tip zdravnika-uradnika, ki pa danes obstoja le še pri nekaterih rudarskih in obratnih blaginjah. Drugače pa se je ta način zdravniškega oskrbovanja izkazal kot škodljiv tako interesom nosilcev zavarovanja, kakor interesom zavarovancev.

Zdravnik-uradnik ima biti strah simulantov. In to je v redu, ako se pomisli, da bolniško zavarovanje danes ne samo pri nas, ampak tudi drugod izkorišča in zlorablja 30 do 40 odst. članov. Dolžnost

nosilcev zavarovanja je, da z vsemi možnimi sredstvi ta pojav omiliti, ker zatreji ga ne bodo mogli.

Ali se bo z njimi ta namen dosegel? Predvsem ne smemo prezreti povsem naravnega in razumljivega dejstva, da bo z razvojem in spopolnjevanjem zlasti kroga zavarovancev in razvojem zdravniškega stanja socialno zavarovanje stopilo v izrazito interesantno nasprotje z zdravniškim stanom. Ta boj je gotovo neizogiben. V tem boju bo prvi strel padel v vrsto zdravnikov-uradnikov in ta vrsta se bo morala prijeti umikati. Nosilci socialnega zavarovanja v državah, ki imajo trdne politične in strokovne organizacije delavstva, imajo za sabo gotovo močno politično oporo in v sebi bojno silo, pa vendar se v boju z zdravniki morajo umikati in centralna zveza nemških bolniških blagin je v svoji spomenici na ministrstvo dela odkrito priznalo, da bo uspešni razvoj zavarovanja v korist socialnih potreb zavarovancev in narodnega gospodarstva šele takrat mogoč, ko se nosilci zavarovanja popolnoma oproste vezi, v katere jih uklepajo zdravniške organizacije.

Ta neizogibni boj proti zdravnikom-uradnikom bo imel usodne posledice. Institucija zdravnika-uradnika bo predvsem moralno upravičena bojevitost in nepopustljivost ostalih zdravnikov, ki se bodo proti socialnemu ogorčenju javnosti, da puste bolnike brez pomoči, branili z izgovorom, da jim to pomoč nudijo ali morejo in morajo nuditi zdravniki-uradniki. To psihološko dejstvo je visoke vrednosti. Naravna posledica tega bo da bo vsa teža zdravljenja prevlečena na zdravnike-uradnike, ki bodo kot pragmatični uslužbeni naravno v boju z ostalimi zdravniki. To bo izkvalificiralo in odpravilo zavarovance, ki bodo čutili pomanjkljivo in površno zdravniško oskrbo in veselje simulantov, ki bodo preoblikovali zdravnikov-uradnikov znati temeljito izrabiti. Nosilec zavarovanja in resno bolni članom groze ogromne škode. Nosilec zavarovanja tudi radi tega, ker bodo v slučaju poraza zdravniške-uradnike morali odločiti, a jim se nadalje nakazovati pragmatično določene in pridobljene pravice. — Boj in poraz pa sta izključena le, ako postane vsaj nadpolovična večina zdravnikov pragmatično nastavljenih. To pa ne bo nikdar, ker je tudi tendenca zavarovancev proti tej možnosti; v krajih, kjer sta vsaj dva zdravnika, se ta tendenca po prosti izbiri že pojavlja. — Moremo imenovati veliko neprevidnost, ako se že v času, ko je končna ureditev zdravniškega vprašanja absolutno še izključena in se danes ne ve, kaj prinese jutri, trajno obremenjuje urad s stvarmi, o katerih je podana že danes popolna gotovost, da ne bodo obstale. Ako čas za definitivno ureditev še ni gotov, naj se ustvarijo le provizoriji, ki jih je ob dana potrebi brez škode mogoče odstraniti.

Zdravniki-uradniki pa tudi drugače ne morejo doseči nameravanega cilja: preprečiti izrazite simulacije. Vsaj ne bolj kakor drugi nepragmatični zdravniki. — Zdravnik-uradnik bo morda rigoroznejši proti različnim simulantom, kar pa more imeti za posledico njegovo nepopularnost in simpatije zavarovancev do nepragmatičnih zdravnikov; vse to pa ni niti v interesu zavarovanja in zavarovancev, niti v interesu zdravniškega stanja.

Zvonimir Kosem:

Tovorščina

V najlepšem kraju naše Dolenjske, v trikutu Radeče — Mokronog — Krško, kjer živi narod zdrav in nepokvarjen, znan po svoji šegavosti in ljubeznivosti, pa tudi po svoji kremenitosti in lepi književni slovesnosti, se vrste na prisojnih krajih vinogradi za vinogradi, z ljubkimi belimi zidanicami na holmih, pod razgledno patronanco častiljivega Kuma, njegove svete Neže in svetega Jošta, Jagnjeniške, murniške, orebovske, šentjanske, veselogske in druge vinske gorice slove po svoji izborni kapljici daleč po Dolenjskem in ne zaostajajo prav nič za »metličanom« ali »ljutomercanom«, dasiravno ostali svet ne vé dosti zanje, ker se domačini ne briga za izvoz in primerno reklamo. Vino se prodaja navadno samo bližnjim krčmarjem; čim bližje je kupec, tem bolj všeč je to vinogradniku. Če je kupec v tri ure oddaljen od vasi ali trgu, se mora požuriti, da se vinogradnik navsezadnje ne premisli in ne proda svojega pridelka komu drugemu, ki mu je za dve ali eno uro bližji. »So same sitnosti s prevažanjem po teh klancih in rebrih.« razlaga vinogradnik v svoji kleti v zidnici, vrteč se pred stikalnico, dokler ne obesi »kamna« in ti natoči v čašo še orsne-

ga mošta izpod preše in se veselo posmeje: »Veste, najlepše je, če vino ne gre daleč od hiše, da ga hodim pozneje tudi sam lahko pit, kadar se mi poljubi in zaželi kapljice, o kateri vem, da je zares pristna in dobra. Pa tudi zaradi tovorščine imamo tod navado, da vina ne prodajamo daleč ...»

Tovorščina! To je bil svoje dni pred svetovno vojno, velik, praznik našega vinogradnika. Sedaj, v teh težkih časih, se praznuje tovorščina v zelo, zelo zmanjšanem obsegu, ne več s tako častjo in slavo. Ali takrat ...! Sedaj nas tarejo različne skrbi, med katerimi materialne niso najzadnje. Takrat pa, ko je sijalo pod solncem ljudem iz obrazov vendarle še nekaj veselja, ti stega srečnega veselja, ki ga sedaj zaman iščeš ne samo pri odraslih, ampak tudi pri otrocih, ki so se komaj izkubacali iz plenic in se igrarajo po dvoriščih »mances«. — Takrat je bilo v tem pogledu vse drugače.

Tovorščina se imenuje tisti čas, ko se natovarja vinogradnikov vino na kupčeve vozove, in se s tem v zvezi prirejajo gostije v potaščenje kupčev na vinogradnikov dom. Medtem ko se vrši natovarjanje, ko se pretaka vino iz domačih v kupčeve sode na vozovih, evre mamica v kuhinji in pripravljala vsa mogoča jedila, da bo gostija zvečer čim lepša in okusnejša.

Domače dekle ali dekla čisti veliko družinsko sobo, briše s čunjo prah z oken, klopi, miz in okvirov velikih svetnikov na stenah, a otroci čepi stisnjeni v kotu za pečko in težko pričakujejo večera, ko bo zaigrala harmonika in se bo razlegalo po sobi petje ...

Ena izmed takih tovorščin mi je živo ostala v spominu, ko sem bil še otrok. Jagnjenica je zatonila v mraku, nad Jatno je ugasnila poslednja dneva na svetloba, ko so bili sodi našega kupeca — soseda in krčmarja Medveda iz doline napolnjeni. Zunaj so hrzali pred vozom konji, silil sem hlapca Lojza, kako jih miri, in veseli, potem jučejoči se glas strica Martinka: »Spravi mrhe v hlev, ti blamudra ... saj še ne gremo, sedaj se tovorščina šele prične, ali si silil? Pa koj, koj, koj!« Mazi je priglaval v sobi petrolejko. Mazi, svečano belopogrbenja, je čakala, šibčea se od polnih skled, krožnikov in steklenic. In gostje so pričeli prihajati. Oke Medved, mamica Medvedica, »stric« Martinek, dekleta iz doline in fantje; nazadnje je prišel Rasperškov Polde s harmoniko, katero je snel s hrbe že v veži in jo pričel raztezati. V sobi je priplesal igraje, v lice redeč, bijoč s petami ob tla. Harmonika v njegovih rokah je veselo hreščala, dekleta in fantje so zavriskali,

»stric« Martinek je vrgel klobuk v strop, oke Medved je veselo mežikal z očmi, in že je donela po sobi tista vinogradniška:

En hribček bom knpil,
bom trte sadil ...

Zacvenketali so kozarci, tako veselo, prijazno — oke Medved pa se je odkasljaj in še vedno mežikaje rekel:

«Tisto zapojmo:

Mi smo štiri jagri,
smo zgodaj vstali ...»

In vsi so poslušali že sivolasega, a šiblega moža in zapeli pesem o »štirih jagrih«.

«Mum-m-mrha, še nikoli ni ustreli nobenega zajca — sedaj je pa še »jagor« in še kakšni! «Hop!« je pokročil šaljivec Martinek, pograbil očanca Medveda za ramena in se zavrtel z njim po sobi. Ko sta upehana obstala, je prijel za kozarec in ga izpraznil do dna: »Tako-le lovimo mi zajce ... in nobeden nam ne uide ... Živio!»

«Jupejdija, jupejdja, jupejdija ja ...»

Je pričel prepevati Rasperškov Polde, bobenčaje s svojo hreščajočo harmoniko po vseh štirih po klopi, da bi pripeljal na zapeček.

«Br ... br ... ha-ha-ha! ... Enterette jupejdija, jupejdja, jupejdija ja ...»

Je hotel žvrgoleti za njim neugnani šaljivec Martinek in vlekel izza mize debelo mamico Medvedko, da bi zaplesal še z njo.

Sledile so zdravice, ki jim ni bilo ne kraja ne konca.

«Zdravko dajmo zdaj napit zavoljo kompanije, Maričko pa tam zad' nabit, če vinca ven ne izpije ...»

Ves večer in vso noč do zore se zveneli kozarci in se je razlegalo petje. Dekleta in fantje so plesali, a godec Polde na zapečku je neumorno igral na svojo harmoniko.

Jutro se je zalesketalo v sobo — a nikogar. Se ni bila želja, da bi vstal od mize. Tovorščina se je nadaljevala čez dan in potem zopet vso noč. Šele drugo jutro je poznal hlapce Lojze konje in Medvedov voz z našim vinom je izginil za ovinkom. Tovorščina je bila končana ...

Tako je bilo s tovorščino nekdanj, v tistih »starih, blaženih« časih. Kako je sedaj — Bog pomagaj! Saj smo se že smejali pozabili, kaj šele da bi prepevali po cele dneve in noči — pa tudi skopuhli smo postali vrhu vsega in pijemo vino samo še za potrebo.

Gospodarstvo

Naša industrija in reparacije

Londona konferenca je završila svoje delo. Dawesov načrt je sprejet. Nemčija je začela plačevati vojno odškodnino. Tudi naši državi je odobrena za mesec september vsota približno 3.700.000 zlatih mark na račun našega kontingenta za leto 1924.—25. Izgleda, da bo dobila odsej Jugoslavija vsak mesec odobrenje da vrši za gotov znesek nabavke v naravi. Višina teh zneskov bo odvisna od vsote, ki jo bo Nemčija deponirala pri reparacijski komisiji v Parizu.

Reparacijsko vprašanje je največje važnosti za našo kraljevino. Pri nas se mu ni posvečala vsa pažnja. Merodajni činitelji se niso bavili z odškodninskimi vprašanji tako, kakor zasluži in tako, da zadovolji najvažnejše interese države.

Povoljna in pravična rešitev reparacijskega vprašanja je za našo državo posebno važna tudi z ozirom na razvoj naše domače industrije. Z verzajsko mirovno pogodbo se je Nemčija obvezala, da bo plačevala reparacije v gotovini in povrnila enake dobrine ali jih zamenjala z znakovrednimi. Nemčiji je bil najpovoljnejši način plačevanja vojne odškodnine v naravi, ker ni imela zaradi katastrofalnega padca marke dovolj denarja. Razen tega je morala tudi zaposliti svojo visoko razvito industrijo, ker bi ji sicer grozile krize in brezposelnost.

Jugoslavija je bila v zelo ugodnem položaju, dočim so Anglija, Francija, Italija in Belgija zlasti potrebovale gotovino in so se izogibale nabavam v naravi, da tako zaščitijo svojo domačo industrijo. Naša država pa je rade volje prejemala odškodnino v naravi. Trebalo nam je samo takoj ugotoviti program, po katerem naj se vrše nabavke. Predvsem je bilo treba naročiti stroje in orodje za proizvodnjo in ji preskrbeti dela. Posebno se je morala vlada poboriti za to, da se odškodnino zasebniki, ker je imela država obveznosti do njih.

Tega programa pri nas ni bilo, in posledica je bila, da je sedaj šest let po vojni v Srbiji še dobra polovica podjetij, ki niso obnovljena in čiji lastniki imajo v rokah samo razsodbo o vojni škodi. Oni pa, ki so se zadovoljili, ker so računali, da jih država hitro odškoduje, ječe danes pod težo ogromnih obresti. Zelo malo število podjetnikov je dobilo od države posojila iz fonda zaplenjenih imovin. Sedaj pa zahteva država, naj se ta posojila vrnejo v gotovini, dasi je na mnogih obveznicah stalo, da se posojilo odbije od vojne odškodnine.

Dočim je Francija že zdavnaj izdala zakon o povračilu vojne škode, je bil v Jugoslaviji donešen tak zakon šele koncem 1922. Zakon je predvideval v čl. 18, da se naročila na račun vojne odškodnine vrše tako, da se od odobrenih letnih kontingentov zagotovi za zasebne potrebe odškodovanih oseb polovica, za potrebe države pa druga polovica. Država pa se ni ozirala na to določbo, ampak je absorbirala skoraj vse kontingente, tako da so mogli zasebniki naročiti zelo malo predmetov v Nemčiji. Razna ministrstva so naravnost tekmovala, katero ho več naročilo. Naša tekstilna industrija je pač mogla kriti v zadostni meri potrebine naše države, pa so se vendar na račun reparacij nabavljale v Nemčiji tkanine. Naša lesna industrija je mogla izdelovati lesene hiše in druge take stvari, kljub temu pa so se nabavljale v Nemčiji.

Naša kraljevina ima nadprodukcijo v rudninah. Navzlic temu se še danes uvaža za premog na račun vojne odškodnine in plačuje zanj dvakrat več, kot stane domače blago iste kakovosti. Isto velja tudi za ostale nabavke. Na ta način je domača industrija dvakrat škodovana: Na eni strani se ji ne dovoli, da se obnovi, na kar je imela prvenstveno pravico, z druge strani pa so se delale podjetjem, ki so se obnovila samo z velikim naporom naših industrijcev, ovire pri nabavi na račun vojne odškodnine. Med naročili je bilo gotovo tudi mnogo koristnih stvari, kakor n. pr. prometna sredstva, lokomotive, vagoni, brzojavni in telefonski material, stroji, orodje itd., te stvari pa so prišle prav v vsej državi. Pravično bi bilo, da se najprej zadovoljijo oni kraji in one osebe, ki so vsled vojne največ trpele.

Tržna poročila

Cene na sarajevskem trgu, dne 28. septembra: Fižol, kilogram Din 6; pšenica 5; sladkor, kocke 17—18, sipa 16; riž 9—12; ješprenj 5; kor. moka 4,25; kava 32—72; moka 5,50—7; sliva sveže 6; orehi 6; čebula 4; krompir 1,50; proso 5; grozdje 5—10; zelje 2; paprika 1; jajca, komad 1,50 kruh beli 6,50, črni 5,50.

Povišanje kapitala. Trgovinsko ministrstvo je dovolilo Ljudski tiskarni v Mariboru, da poviša svojo delniško glavnico od 250.000 na 628.000 dinarjev.

Dobave. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 28. oktobra t. l. pri ravateljstvu drž. železnice v Ljubljani glede dobave cilindrskega in vulkanjskega olja; pri ravateljstvu državnih železnice v Sarajevu glede dobave krp za čiščenje pri ravateljstvu državnih želez-

nic v Zagrebu glede dobave raznih barv, kemikalij, tekstilnega, električnega, krtačnega in drugega blaga. — Dne 24. oktobra t. l. pri ravateljstvu državnih železnice v Sarajevu glede dobave raznega materiala za mašenje: pri ravateljstvu državnih železnice v Zagrebu glede dobave svinčenih plomb, krp in platna za čiščenje, špaga, konopnenih cevi in tkanine za signalne zastave. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Carinska konferenca na Rakeku. Na Rakeku se vrši dne 30. t. m. ob 6. uri v prostorih carinarnice redna carinska konferenca.

Trgatev v srednji Dalmaciji. V nekaterih krajih šibeniškega okraja se je vinska trgatve že začela, na otokih pa je že končana. Grozdje je zelo dobro, mošt nadvse povoljen. Cen mošta ni, ker trgovci ne kupujejo in ni povpraševanja z nobene strani. V kratkem se začne trgatve tudi po poljih. Vinogradi so rodili izredno dobro, ker ni toča potolčila sadežev, vendar se predvideva tudi dobra letina, mošt bo zelo dober.

Nove ameriške nazore o reševanju gospodarskih vprašanj vsebuje Marjanovičeva knjiga »Znanstvena organizacija rada«, ki je ravno izšla kot najnovejša izdaja Prosvetne nakladne zadrage v Zagrebu. Avtor piše v njej o pokretu, ki se je razvil v gospodarskem življenju v Ameriki in ki je znan pod imenom »Nauk o upravljanju« (Scientific Management). To gibanje se je čvrsto ukoreninilo tudi drugod. Tudi pri nas se že javljajo njegovi pristaši. Najbolj je razvit ta pokret v Ameriki, ker ga je proučeval tudi pisec te knjige. »Znanstvena organizacija rada« ne vsebuje teoretskega razpravljanja, ampak množico primerov v praktičnem življenju, kako je drugod in kako je pri nas. Vsebinska knjiga je: Socialna uloga in dolžnost industrije in novarstva. Ali se more odpraviti brezposelnost delavcev? Produktivni in neproduktivni stroški. Mesto anarhije in samovolje — delo in zakonitost. Statistika, ki mnogo govori. Beseda bankam in industriji. — »Znanstvena organizacija rada« se dobi pri Prosvetni nakladni zadrugi v Zagrebu, Gunduličeva 24 in v vseh večjih knjigarnah. Knjiga stane 15 Din in jo toplo priporočamo.

Poljedelska razstava v Skoplju. V soboto je bila otvorjena v Skoplju velika poljedelska razstava Južne Srbije. Razstavljeni so v velikem številu proizvodi vseh vrst. Kakor izgleda, bo ta razstava po svojem bogastvu in kakovosti jasno dokazala napredek krajev in produktivnost zemlje v Južni Srbiji. Otvoritev je bila zelo svečana in ji je prisostvoval poljedelski minister dr. Kulovec. Razvrstitev razstave je dobro uspela in je zelo okusna. Kar je glavno, vsa prireditev je prožeta z resnim stremeljenjem, da bo razstava ponudila za prebivalstvo tamošnjih krajev, kar ji bo gotovo popolnoma uspelo.

Jesenski velesejem v Pragi ne bo imel, kakor izgleda, onih uspehov, kakor jih je kazal ob otvoritvi. Vidi se, da je v jeseni razstavilo manj trgovcev in industrijalcev kot spomladi in na dosedanjih velesejnih sploh. Strojna industrija je dobro zastopana. Največ uspeha bo imela tekstilna industrija, potem pa porcelan in steklo in deloma tudi kože in čevlji. Od inozemcev so razstavili največ Francozi. Zanimanje za sejem je manjše kot doslej.

Povišanje tovarne v Rumuniji in Grčiji. Kakor poročajo listi, namerava že s 1. oktobrom povišati rumunska železniska uprava blagovne tarife, in sicer za 25 odstotkov. Povišaje tarifov je že sklenjeno, ni pa še končno veljavno odločeno, kedaj stopi v veljavo. Tudi njen točni obseg še ni znan. — Tovarne tarife namerava povišati za 30 do 50 odst. tudi grška železniska uprava, ker so se prejemki delavcev povišali za polovico. Dasi so grški trgovci in industrijalci ostro protestirali proti nameravanemu povišanju blagovnih tarifov na železnicah, bo vseeno stopilo v veljavo v najkrajšem času.

Letošnji poljski buđet bo prekorajčil lanskega za približno 20 odstotkov. Povišale se bodo postavke v dohodkih in izdatkih proračuna.

Znižanje cen premoga v Nemčiji. V vsej Nemčiji se pričakuje znatno znižanje cen nemškega premoga in sicer za 10 odstotkov.

Nemško posojilo v inozemstvu. Sredi oktobra se začne v Londonu in New Yorku podpisovanje nemškega posojila. Dasi nočejo velike londonske banke ničesar podpisati za Nemčijo, se pričakuje vseeno ugoden uspeh subskripcije. Nemški finančni minister dr. Luther potuje v to svrhu v kratkem v London.

Nemški krediti. »Evening Standard« objavlja iz poučenega trgovskega vira pregled doslej Nemčiji dovoljenih kreditov v Angliji. Krediti dosegajo znesek 50 milijonov funtov. V to vsoto spadajo tudi vsa posojila in menični akcepti, kakor tudi denarni prenosni in krediti, ki so bili dovoljeni za nakup nemških garancij.

Amerika sežiga ladje. V smislu sklepa ameriške vlade bo v kratkem sežiganih 500 lesenih ladij trgovinske mornarice, ki jih je vlada nabavila za časa vojne v prevozne svrhe. Ker so ladje že stare in

se ne dajo za nič več porabiti, jih bodo kratkoma vlekli na visoko morje, jih polili s petrolejem in zažgali.

Borza

30. septembra:

LJUBLJANA. Vrednote. Vojna škoda 112 do 117,50, Celjska posojilnica 210 do 0, Ljubljanska kreditna 225 do 140, Merkantila 123 do 130, Prašedion 915 do 918, Slavenska 0 do 100, Strojne 140 do 150, Vevče 0 do 123; zadolžnice Kranjske deželne banke 0 do 90. Blago. Deske I, II, 20, 25 mm, franko meja 0 do 700; drogovci, 4 do 8 m, 10 do 24 cm, franko nakl. post. 0 do 215; škatete, 1,40 m, na drobnem koncu 2,5 do 4 cm, franko nakl. post., tek. meter 0 do 0,50; hrastovi trisi, 5, 6, 7, 8, franko meja (2 vag.) 1500 do 1510; oglje, Ia, vilano, franko meja 114 do 0; drva, suha, bukova, 1 m dolž, franko nakl. post. 26,50 do 0, Jesenovi suhi plohi, 20 do 100 mm, franko Domžale 0 do 1400; pšenica domača, franko Ljubljana 370 do 0, bačka, franko bačka post. 0 do 360; koruza bačka, franko bačka post. 0 do 280; oves bački, franko bačka post. 0 do 260, franko Ljubljana 0 do 335; suhe gobe, srednje, franko Ljubljana 60 do 0; konoplja mandžurska, b-n, franko Ljubljana 0 do 880; repica divja, franko slavonska post. 0 do 255, krompir uzančni, franko nakl. post. 0 do 120; fižol, ribničan, orig., franko Ljubljana 325 do 0, prepelčar, orig., franko Ljubljana 450 do 0, mandolon, orig., franko Ljubljana 350 do 0, la garant, banat, čista svinjska mast, za kg franko skl. Ljubljana 0 do 35, la soljena samo hrbtna slanina, franko skl. Ljubljana 0 do 34, la prekaljena slanina, franko skl. Ljubljana 0 do 36.

ZAGREB. V elektih je tendenca neizpremenjena slaba. Nekaj več zanimanja je bilo danes za Eskomptno, ki se je uvrstila od 110 do 111 in je bilo po tem tečaju še precej povpraševanja. Tudi Jugoslavenska je čvrsta po tečaju 107, Trgo, Hipo in Prašedion so obdržale svoje včerajšnje notacije. Od industrijskih papirjev je ostala Narodna šumska še na določeni pri tečaju 60. Slavonija je trgovala po 73 do 74, Eksploatacija pa po 98. Sečeračo so iskali po 860, ponujali so jo pa po 880. — V devizah je bila tendenca nekaj čvrstejša. Tečaj vseh tujih deviz so znatneje porasli. Tako je porasel Dunaj na 0.1025 napram 0.1020 od včera, New-York, ček na 72,50 (včera 71,75). Večji porastek je zabeležila deviza na Švico, in sicer od 1390 na 1392,50. Blaga je bilo dovolj na trgu, promet je bil srednji. Največ se je trgovalo v devizah na Dunaj, Italijo in Švico. — Notirale so devize: Dunaj 0.1014 do 0.1034, ček 0.1015 do 0.1035, Bukarešta 37,50 do 40,50, Italija, izplačilo 315,50 do 318,50, ček 315 do 318, New-York, ček 71,80 do 72,80, Praga 215,50 do 218,50, ček 215 do 218, Švica 1387 do 1397, ček 1385 do 1395; valute: dolarji 70,75 do 71,75, avstrijske krome 0.1020 do 0.1040, madžarske krome 0,08 do 0; elektii: bančni: Litorale 0 do 80, Trgo 29 do 30, Eskomptna 110 do 111, Kreditna Zagreb 113 do 118, Hipo 55 do 57, Jugoslavenska 106 do 108, Ljubljanska kreditna 220 do 235, Obrtna 65 do 0, Prašedion 915 do 917, Etno 114 do 118, Slavenska 0 do 94, Srpska 137 do 139; industrijski: Eksploatacija 98 do 100, Dubrovačka 0 do 675, Sečerača 865 do 870, Isis 65 do 70, Narodna šumska 58 do 60, Gutmann 850 do 875, Slavonija 72 do 74, Vagon 98 do 100, Vevče 0 do 125; državni: Posojilo 63 do 0, Vojna škoda 114 do 115.

Sokol

Sokol I. v Ljubljani. Dve zanimivi tekmi se odigraja prihodnje nedelje na športnem prostoru »Ilirije«. Svoje moči in spretnosti meri pred leti aktivno slovitno moštvo »Ilirije« z moštvo članov Sokola I. Prvi bo mnogo pozabili, drugi pa so se mnogo naučili v zadnjih — dveh tednih. Obe skupini se sestavljata povsem iz tekmovalcev v starosti od 30 do 35 let, in hočeta dokazati sposobnosti mladeniški okretnih nog in neutrujenost še vedno mladih pluč v prid Taboru. — Moški tekmi sledi ne manj napeta ženska tekma zagrebškega ženskega iz prvega športnega kluba »Viktorija«. — Vstopnice za prvo tekmo veljajo tudi za drugo. Začetek ob 15. uri. Vstopnice so v prodaji v trgovini Alb. Turk, Prešernova ulica 48.

Sokolsko društvo na Jesenicah bo imelo v četrtek, dne 2. oktobra ob 20. uri v društveni telovadnici slavnostni občni zbor v proslavo društvene dvajsetletnice. Častna dolžnost vsega članstva je, da se tega občnega zbora polnoštevilno udeležijo člani v kroju, članice z znakom. — Odbor.

Predno daš delati obleko, si ogled najnoveše modne liste, ki so v veliki izbiri na razpolago v knjigarni Tiskovne zadrage, Ljubljana, Prešernova ulica 54, nasproti glavne pošte.

Sport

GLAVNA SKUPŠČINA JUGOSLOVENSKEGA LAHKOATLETSKEGA SAVEZA V ZAGREBU.

V nedeljo se je vršila v Zagrebu ob navzočnosti delegatov zagrebškega, ljubljanskega in beograjskega podsaveza glavna skupščina Jugoslovenskega lahkoatletskega saveza. Opaziti je bilo mučen vtis, ki ga je napravila nenavzočnost delegatov vojvodinskega lahkoatletskega podsaveza, ki že tretje leto ne prisostvujejo skupščini. Vojvodinski podsavez poravnava začetkom vsakega leta denarne obveze napram savezu, v ostalem se pa niti ne zmenja za navodila, naredbe in prireditve saveza, temveč molči kakor grob. Čudno se nam zdi to postopanje kvalitativno in kvantitativno najmočnejšega podsaveza in glavna skupščina je bila prisiljena sprejeti tozadevno ultimativni sklep. Naj navedemo samo en drastičen slučaj. Savez je v lahkoatletsko olimpijsko reprezentanco imenoval tudi znanega jugoslovenskega rekorderja v metanju diska in krogle Ambroziya — ter ta svoj sklep sporočil vojvodinskemu podsavcu. Dobil pa ni nobenega odgovora. Dunajski časopisi javljajo, da se je Ambrozy stalno preselil v Budimpešto in da bo startal za madžarske barve. Sedaj izveš savez oficijelno iz Beograda, da Ambrozy sploh ni zapustil naše države, da se nahaja in se je ravno tudi pred olimpijado nahajal v izborni formi, in da je pred nekaj dnevi postavil nov jugoslovski rekord v metanju diska z nad 44,50 m. Postopanje vojvodinskega podsaveza nam je odneslo zaslužen placement v metanju diska na olimpijado.

Skupščino je otvoril predsednik Ugrinič in pozdravil navzoče delegate. Poročilo tajnika g. Grafa se je vzelo na znanje. V poročilu tehničnega referenta g. Dobrina smo slišali o pripravah in odposiljanju naše lahkoatletske reprezentance na olimpijado. Razveseljuje je za nas konstatacija, da se opaža v prvi vrsti v Sloveniji viden napredek, kvantitativen kakor tudi kvalitativen, posebno pa v damskem lahkoatletskem sportu. Beograjski delegat g. Urošević in ljubljanski delegat sta kritizirala delo teh. referenta pri sestavi naše olimpijske reprezentance.

Referent za hazeno g. Schneller je poročal o važnejših dogodkih v preteklem letu, zlasti o reprezentančni tekmi Čehoslovačka : Jugoslavija v Beogradu in revanžni tekmi v Pragi. Beograjski delegat je kritiziral delo teh. referenta v obeh slučajih, posebno pa v sestavo tedanjih družin. Ljubljanski delegat je izjavil, da savez ni podpiral zadostno organizacije in razvoja hazenskega sporta v Sloveniji. Blagajnik je javil da znašajo naša aktiva v gotovini 1150,44 Din, da nas pa tlačijo dolg 16.000 Din pri Jugoslov. Nogometnem Savezu, ki nam ga je ta posodil za odposiljanje reprezentance v Pariz; od tega zneska nam je črtal 3000 dinarjev.

Blagajnik hazenske sekcije je poročal, da znašajo aktiva v gotovini 4507,40 Din. Največji zneski, ki so v blagajno prišli so 12.000 Din, kot čisti dobiček medtemne tekme Beograd : Zagreb in 24.000 Din kot čisti dobiček reprezentančne tekme Čehoslovačka : Jugoslavija v Beogradu. Steni denarjem smo finansirali potovanje naše hazene reprezentance v Čehoslovačko. Staremu odboru se je podelil absolutorij.

Pred volitvami je prišla na razgovor sprememba § 15. pravil. Ta paragraf je bil namreč pravi unikum, ker je podeljeval pravico glasovati za absolutorij celemu odstopajočemu odboru, delegatom posameznih podsavezov pa po en glas za

vsakih 10 klubov. Določba se je spreminjala tako, da imajo pravico glasovanja od strani saveznega odbora predsednik in podpredsednik, od strani podsavezov pa za vsakih pet klubov — včlanjenih v JLAS., po en delegat.

Pri volitvah novega odbora je bila soglasno izvoljena lista, sestavljena po delegatih beograjskega, ljubljanskega in zagrebškega podsaveza. Novi savezni odbor se deli v dva avtonomna dela (hazena in lahkoatletika), ki imata skupnega predsednika, podpredsednike in 4 odbornike.

Predsednik: g. Ugrinič. Podpredsedniki so predsedniki podsavezov. Oba odbora smo objavili že včeraj.

Pri slučajnostih so bili sprejeti razni važni predlogi, med njimi najvažnejši, da mora vsak klub prirediti v tekočem letu po eno lahkoatletsko prireditev; vsak klub, pa, ki ima tekašice, mora prirediti obvezno v sezoni vsaj en nacionalni miting; v nasprotnem slučaju se avtomatsko črta iz JLAS. Sprejme se v JLAS. moška hazena, tako da se od sedaj naprej hazena deli v dva dela, v moško in žensko.

Prihodnje leto se vrši spomladi damska lahkoatletska olimpijada v Monte Carlu. Jugoslavija se je udeležila. Prvenstvo Jugoslavije v lahkoatletiki za leto 1925. in finale državnega prvenstva v hazeni se vrši drugo leto v Beogradu. Upanje je, da bo s tem vojvodinski podsavez prešel iz svoje pasivnosti in nastopil v Beogradu, tako da nam bo šele ta miting pokazal pravo sliko jakosti naše lahkoatletike. Sklene se v principu angažirati potovalnega lahkoatletskega trenerja, ki bi se v poednih podsaveznih centrih mudil po tri mesece. Letošnje hazensko državno prvenstvo se ne bo odigralo.

Glavna skupščina je potekla kljub mestoma živahni debati in ostrim kritikam v lepi spornosti kolegljalnosti in obeta za prihodnjo sezono prav lep razvoj naše lahkoatletike.

NEDELJSKE NOGOMETNE TEKME V INOZEMSTVU.

Dunaj: (prvenstvene tekme) I. liga: Rapid : Hakoah 1 : 1 (0 : 1), Simmering : Sportklub 1 : 0 (1 : 0), Wacker : WAC 1 : 1 (0 : 0), Rudolphshügel : Slovan 3 : 2 (1 : 0), Vienna : Admira 3 : 3 (2 : 2) — II. liga: Floridsdorf : Weisse Elfen 5 : 1, Hertha : Sturm 07 1 : 0, Bewegung : Ostmark 1 : 0, WAF : Vorwärts 2 : 0.

Nürnberg: Wacker (München) : F. C. Nürnberg 1 : 0!

München: Bayern : München 1890 1 : 0.

Praga: Sparta : Blue Star Brno 6 : 1, Sparta : Pardubice 6 : 1, Kolín : Nusseřski 2 : 1.

Brno: Admira (Dunaj) : Zidenice 5:0.

Budimpešta: Vienna (Dunaj) : UTE 4 : 2 (2 : 1).

Hazena v Zagrebu. V hazenskem prvenstvu je Viktorija proti pričakovanju porazila Vesno z 1 : 0 (1 : 0). V prijateljski tekmi je ZHKS. porazil družino Železničarjev s 13 : 0 (6 : 0).

Avstrija : Jugoslavija. Revanžna tekma med Avstrijo in Jugoslavijo se bo predvidoma vršila koncem oktobra ali pričetkom novembra na Dunaju.

LNP. — Seja kazenskega odbora se vrši danes ob 18.15, seja poslovnega odbora ob 18.45 v Sportni zvezi. Tajnik II.

S. K. Primorje, nogom. sekcija. Pričenši z današnjim dnem se vrši redni trening vsako sredo in petek ob 18. uri. Sestanek načelnika vsako sredo po treningu. — Načelnik.

Lastnik in izdajatelj Konrad Jutra. Odgovorni urednik Fr. Brozović. Tisk Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 30. septembra 1924

Ljubljana 206 nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	764,9	8,3	vzhod	več. oblak	—
Ljubljana	14.	762,6	17,6	"	več. jasno	—
Ljubljana	21.	760,9	10,4	"	jasno	—
Zagreb	7.	763,5	11,0	brezvetra	dež	7,0
Beograd	7.	762,9	8,0	"	jasno	4,0
Dunaj	7.					
Praga	7.	764,8	11,0	brez vetra	megla	—
Inozemst.	7.					

V Ljubljani barometer nižji temper. višja

Solnce vzhaja ob 5:58, zahaja ob 18:41

Dunajska napoved za sredo: Južno, mestoma oblačno, ponekod tudi malo dežja. Jesensko vreme bo morda ostalo še nekaj časa.

Preiskušana zdravila

največkrat

aspirinove tablete "Bayer"

se mnogokrat ponorejajo. Da se obvarujete pred ponarejenimi izdelki, zahtevajte vedno le originalni zavoj "Bayer" (ploščati kartoni s 6 ali 20 tabletami) z modro-belo-rdečo varstveno znamko.

Odklanjajte vse druge zavoje.

Pred desetimi leti

Od 26. do 28. septembra 1924.

na verdunske utrde dosegli svoj višek z osvojitvijo Camp des Romains nad St. Mihielom. Toda dalje niso šle niti hove sile; namesto da bi poskušale razširiti svoj uspeh in prešle v široki fronti čez Meuse, kar bi šle imelo zares značaj uspeha, so gogle v naslednjih dneh s težavo odbijati srdite francoske protinapade v težavni novi poziciji, ki je segala v obliki klina med utrdbami na lorenških gričih ob Meuse. S 27. septembra so Nemci ustavili popolnoma svoje napade na Verdun, ki je s tem prešel zmagovito svojo prvo ognjeno preizkušnjo in si zaslužil visoko odlikovanje vsega francoskega naroda.

Tudi na ostalem delu francosko-nemške fronte so boji precej potihnili; omejili so se na običajno obstreljevanje iz nasprotnih si strelskih jarkov. Pač pa so Nemci baš v teh dneh dovršili popravila večine železnice, tunelov, mostov, novih zaslonih prog ter s tem izdatno povečali gibljivost svoje armade. Odslej so vlakovi dovažali rezerve in vojni material tja do pozicij za Aisneo. S tem jim je bilo tudi olajšano premikati čete z enega krila fronte na drugega, kar se je moralo dotlej vršiti potom forsiranih maršev.

Glavna značilnost vojne situacije na zapadu pa so bile različne priprave, ki sta jih vršili obe strani. Francozi na svojem skrajnem levem, Nemci na svojem skrajnem desnem krilu, priprave, kako obkoliti sovražnika, obiti njegovo krilo in mu prodreti globoko v bok ter tako omajati njegovo ostalo, v pozicijskem boju okamenelo fronto. V ta namen je sestavljal Joffre novo močno armado pri Aisnezu z namenom, da jo pošlje Nemcem v bok preko Alberta in jih med Somme in Scarpe potisne nazaj. Dočim

so se glavne sile zbirale v prostoru okrog Amiens, so konjeniški oddelki že prodirali proti severovzhodu, proti Cambrai in Donai, na severu pa prispeli celo že do Lillea in Tourcoinga. Glavni ofenzivni napad pa je prišel 29. septembra.

Medtem so Nemci istotako namerali obkoliti francosko levo krilo, toda bili so prepočasni; v prostoru med Lilleom in Somme so imeli na razpolago šele konjeniške čete, ostale bojne formacije so se šele dovažale. Vrh tega pa so se Nemci baš pripravljali, da naskočijo na belgijsko trdnjavo Antwerp, kjer se je držala belgijska armada ter stalno ogrožala nemško ozadje. Nemci so tjakaj dovažali svojo najtežjo artilerijo, da uničijo trdnjavske fore. Prvi obstreljevalni boji so se pričeli že dne 27. septembra, toda važnejši spopad severno on Somme je za enkrat še obrnil pozornost drugim.

Na vzhodnem bojišču pomenijo dnevi 25.—28. septembra važen obrat v razvoju vojnih operacij. V teh dneh je ruska ofenziva dosegla višek uspeha, v kolikor ga je princel zmagoviti zaključek bitke okrog Lvova. Ruske čete so dosegle do reke Wisloke in že pričele preko nje siliti v prostor med Wisloko in Dunajcem, kjer so se bile medtem reorganizirale in ojačile razbite avstrijske armade ter se baš 25.—26. septembra pripravile za nova vojna podjetja. Druge manjše ruske čete, ki so bile udarile v Karpate, so do 28. septembra zasedle vse karpatske prelaze ter bile pripravljene, da udro dol v Ogrsko. Čete pred Pčzemyslom so oklenile trdnjavo ter se pripravljale na odločilne naskoke.

Toda baš te dni so armade generala Hindenburga dovršile svoje zbiranje v Pruski Sléziji ter na jugozapadnem robu Ruske Poljske; 25. septembra so že bile pripravljene za novo ofenzivo, ki se je takoj pričela. Ze 27. in 28. septembra so

prednje Hindenburgove čete zadele na ruske kozaske oddelke, ki so operirali v bližini Nide ter jih potisnile nazaj. Nemški načrt je bil, udreti skozi južno Rusko Poljsko ob Visli nazval v smeri na Sandomierz-Zawitow, presenčiti Ruso kakor v Mazurskih jezerih, obiti njihove, v Galiciji na desni strani Visle stoječe armade, jim prodreti globoko v bok ter za hrbet in jih nato priitisniti v Karpate ter tam zajeti in uničiti. V zvezi s tem so se tudi Avstriji pripravili na ofenzivno gibanje, ki se je pričelo takoj po 27. septembru.

Pripravljeni so se tedaj važni dogodki in rusko vojno vodstvo je imelo pravilno odgovoriti s primernimi protikužepi.

Da bi Rusom prikrili dejstvo, da so vzeli glavne vojne sile iz Vzhodne Prusije, so Nemci s preostalih četami delali kolikor največ hrupa, osobito okrog trdnjave Osowiec ter za bombardirali z najtežjimi topovi. Toda Nikolaj Nikolaevič je bil že poslan izdatna ojačanja, tako da je imel Rennenkamp nemudoma pričeti z novo ofenzivo preko Njema in Vzhodno Prusijo.

Od 29. septembra do 1. oktobra 1924

Dne 29. septembra je začel iz zbirališča severno od Amiens nova francoska ofenziva, ki je obkolila skrajno desno nemško krilo, prednji oddelki pa so že prejšnji dan potisnili nemško konjenico nazaj. Francoski armadni zbori so korakali v smeri proti Arras - Lens - La Bassée. Ze v prejšnjih dneh so bili slabši francoski oddelki, največ konjenica, zasedli mnoge kraje severne Francije; zadaj za glavnimi nemskimi silami, tako tudi Donai in Lille. Toda bili so preslabi in premalo številni, da bi mogli svoje eksponirane pozicije izriniti, zato je bila njihova naloga, držati se tako dolgo, da dosepe prodirajoča glavna francoska ar-

mada. Istočasno so angleški izvidni in vzornirjalni oddelki iz Dunkerquea in Ostendea križarili po zapadni Belgiji tja do Tourcoing in Courtrai.

Francoske čete so dne 29. in 30. septembra prodirale uspešno; Nemci, ki niti niso mogli pravočasno pregnati francoskih prednjih straž, so imeli začetkom na bojišču samo konjenico, a so medtem v naglici dovažali divizije z vseh delov bojne fronte, da odvrnejo nevarnost. Dne 1. oktobra je francoska armada zasedla važni Arras, toda takoj nato so vzhodno od mesta zadele na močne nemške čete, ki so se krepko postavile v bran. Brž nato pa se je razvila na vsej fronti srdita bitka.

Med tem je bila poslana Anglija nove čete na francosko-belgijsko bojišče, smatrala pa je za najvažnejše, da brani francosko in belgijsko obalo ter tamkajšnja pristanišča Calais, Dunkerque itd., iz katerih ni preko Kanala daleč do angleškega obrežja. Zato je nove čete izkrcavala v severni Franciji in zapadni Belgiji, kjer Nemci nikjer niso bili prodrli do morja. Hkrati so Angleži v sporazumu s francoskim vojnim vodstvom sklenili pristi v bližino zgornj navedenih pristanišč tudi one čete, ki so že bile sedevale na francoskem bojišču; te čete so prepeleli na sever baš v dneh okrog 1. oktobra. Ta premešitev se je takrat vjemala s celotnim Joffreovim vojnim načrtom, ki je stremel za obkolitvijo Nemcev. Ali pravi, mora se reči neprecenljivi pomen teh angleških pregrupacij se je pokazal šele pozneje, ko bi mogle te luke postati glavna oporišča nemskim podmornicam ter izhodišča njih napadom zoper promet med Angleško ter Francijo in Ameriko. Nemški vojni kritiki pripisujejo nemškemu vojnemu vodstvu kot najusodnejšo napako baš dejstvo, da niso pravočasno z zadostnimi silami udarili

proti Kanalu ter se polestili tamkajšnjih francoskih luk. Vojni dogodki, ki so se odigrali v dneh okrog 1. oktobra na severno-francoski in flandrijski obali, so tedaj za moment manjše ali za poznejše dobo zelo odločilne važnosti.

V zadnjih dnevih septembra se je pričel naskok nemške armade na trdnjavo Antwerp ali Antwerpen. Sprva so delovali samo topovi in sicer najtežji avstrijski in nemški možnarji, ki seveda na pram slabim, malo armiranim belgijskim Fortom niso imeli baš težavnega posla. Dne 30. septembra je že artilerija opravila velik del svoje naloge, porušila že mnoge utrde in pripomogla, da se je pešadija primaknila v bližino. Belgijski kralj je prosil pomoči Francijo in Anglijo, sicer mu je bilo jasno, da je Antwerp izgubljen. Poslati pravočasno pomoč v oddaljeni Antwerp pa ni bilo lahko.

Na vzhodnem bojišču so se bile začele napete spremembe. Nenaden pojav nemške kavalerije na južnem Poljskem je opozoril rusko vojnno vodstvo na pretežno nevarnost in mora se šteti vrhovnemu poveljniku Nikolaju Nikolaeviču v veliko zaslugi in priznanje njegovih izrednih vojaških sposobnosti, da je takoj pravilno presodil položaj, zaslutil Hindenburgovo intervencijo na južnem Poljskem in se takoj odločil k temeljitim, zelo preudarjenim protikužepom. Dočim so Hindenburgove čete v sverhu da kot v Mazurih presenetili nasprotnika in zdobijo njegovo krilo ter se mu zadržo v bok, predno se bo ta sploh zavedel napada, marširale po 40 km na dan, so se pričele ruske čete polagoma umikati nazaj, da sprejmo na črti ob Visli in Sauro sovražnikov napad. Imeli sta se preizkusiti strategija Hindenburga in Nikolaja Nikolaeviča.

Vsaka beseda 60 par

Mali oglasi

Za "Dopisovanje" vsaka beseda 1 Din

Stane vsaka beseda 60 par. Za "Dopisovanje" in "Sejtno" na računa vsaka beseda 1 Din. — Priobčeno se le mali oglasi, ki so plačani vnaprej. Plača se lahko tudi v znakah. Na vprašanja odgovarja uprava, če je vprašanje priložena znakom za odgovor ter manipulacijska pristojbina (3 Din).

Službe (dobe)

Dva vajenca

na krmarsko obrt sprejme A. Kasiš, Židovska ulica 7. 20568

Provizijski potnik

dobro vpeljan pri trgovcih s železnico v Sloveniji, kateri obiskuje tudi provinco in bi bil pripravljen vstati na potovanje z drugimi predmeti vred tudi neko gospodarsko erodje, se išče od avstrijske trdnje. Cenjene ponudbe na upravo "Jutra" pod znaki "Kaseliš". 20559

Vajenka

se sprejme. — Fotografirni atelje "Viktor", Beethovova ulica 6. 20358

Prodajalko

sprejme Beesdnik in drug v Ljubljani, Prešernova ulica št. 8. 20602

Sobarico

kot drugo moč, z dobriimi sprizkavili, išče za takoj hotel Stružki. 20603

Špedicijska trdnja

v Ljubljani išče za takoj vestnega uradnika, ki bi bil sposoben za carinsko-železno službo. Prednost imajo oni, ki razpolagajo s kavelji. — Ponudbe na upravo "Jutra" pod "Intelligenten in agilen" lastnoročno pisanje. 20608

Boljše pridno dekle

ki govori dobro nemško, se išče k 2 otrokoma na Hrvaško proti dobri plači. — Naslov pove uprava "Jutra". 20623

Kmetjsko dekle

ali fant do 20 let, se sprejme v stalno službo za domača dela. Ponudbe s navodno starosti pod "Takoj 10455" na upravo "Jutra". 20668

Korespondent

perfekten in samostojen, ki obvlada razen slovenskega in hrvaškega tudi nemški in italijanski jezik, se sprejme. Prednost imajo ponudniki, ki so že bili v kofarski industriji. Ponudbe in pogoje na naslov: And. Jakli, Krmeš, Dolenjsko. 20638

Učenca

se išče za pekarsko obrt na deželi. Hrana in stanovanje v hiši, za obroke, če je pri den, lahko zasluži sam. — Naslov pove uprava "Jutra". 20631

Izprašanega strojnika

sprejme s 31. oktobrom v svojo tovarno pri Domalah k parni lokomobilni in kotli. Imen mora biti vavstanski v strojno-izkušnjski stroki in mora znati nadzirati tudi druge strojne naprave in električno razsvetlavo v tovarni. Reflektira se za moč in provizorijalni sprizkavili. Stanovje od 28 do 15 let. Stanovanje, kuhinja in kosa zemlje na razpolago. Služba stalna. Plača po dogovoru. Ponudbe s navodno doseganja službovalca naj se naslovijo na naslov: J. Bonač sin, kart. tovarna. Ljubljana, Čopova ulica 16. 20573

Praktikant

ali praktikantinja s dovršeno ali nizko srednjo šolo ali meščansko šolo, se sprejme v knjigarno. — Ponudbe pod šifro "Knjigarna" na upr. "Jutra" do 10. okt. 1924. 20559

Službe (iščejo)

Materialni upravitelj

in vseh drugih industrijskih poslov vseh. Išče službo. Govori slovensko, srbohrvaško in nemško ter ima 25letna prakso. Ponudbe na upravo "Jutra" pod šifro "Upravitelj". 20490

Privatni uradnik

zavzemajoč vodilna mesta, z najboljšimi referencami, dober organizator, s smelnim voljo, iskreno, srbohrvaško, in nepopolno italijanščino, čeština ter ruščina, knjigovodstva, korespondence in vse vrste in nemške stenoarhije išče primernega mesta. Ponudbe na upravo "Jutra" pod "Organizator in smelost 10330". 20330

Kot laborant

ali skladiščnik, iščem stalno službo. Izvešan sem raznih analiz. Sedaj uslužben kot praktikant in vodja enega Gyan podjetja. Sem Slovenec, 31 let star, poštenjak. — Dopise prosim na naslov: Laborant II., O. D. R. Chem. Fabrik, Liesing bei Wien. 20634

Mesto kontoristinj

(književno, strojno, pisarsko ali podobno) sprejme takoj. Ponudbe pod "Kontor" na Aloma Company, Ljubljana. 20621

Moški srednjih let

z daljšimi sprizkavili, išče službo v kakem trgovskem podjetju. Razume se na pranje kave, na večje stroje in je vešč vseh ključnih del. Gre tudi kot skladiščnik ali kmetič. Reflektira samo na stalno službo. Naslov: pri lahko takoj ali po dogovoru. Cenjene ponudbe pod "Vesten in pošten 10465" na upravo "Jutra". 20628

Absolvent

drž. dvoraz. trg. kole želi vstopiti kot praktikant v večje trgovno. Ponudbe na naslov: Arnau Adolf, Sv. Leonard v Slov. goricah. 20661

Izučen trg. sotrudnik

sedaj učenec trg. tejaša, želi mesta v trgovini v Ljubljani ter vložiti zato kakor brezobrestno 10.000 Din. — Plačena ponudbe na upravo "Jutra" pod znaki "Bodočnost 10477". 20654

Uradnik

vešč knjigovodstva in vseh pisarniških del, z znanjem slov., srbohrvaščine, nemščine in italijanščine, išče primerno službo, tudi izven Ljubljane. — Ponudbe pod "Uradnik 10478" na upravo "Jutra". 20643

Deklica z dežele

ki je doživela dva razreda meščanske šole, želi vstopiti v večje trgovsko kot učenka, kjer bi imela vso oskrbo v hiši. Ponudbe pod "Učenka št. 47" na upravo "Jutra". 20528

Pouk

Pouk v klavirju

se daje. Natančnejša pojasnila se dobijo med 11. in 12. uro v Ljubljani, Zrinjskega cesta št. 10. 20592

Za šiviljo

se želi izučiti 15letna gospodinja. Učno dobo plača. Naslov pove upravo "Jutra" pod "Šivilja 10385". 20514

Družavno koncertantirano zasedbo učilisce za strojeplasje.

Učna ura 6 Din. G. Petuš, Ljubljana, Rimska cesta 17, I. nadstropje. 20618

Nemščina

Rabim temeljit pouk v nemščini 2-3 ure na teden. — Ponudbe s navodno ceno od učila na upravo "Jutra" pod šifro "Nemški pouk 10486". 20760

Obrit

Fina šivilja

izdeluje plašče in kostume po 200 Din po najnovejših dunajskih krojih. — Naslov pove upravo "Jutra". 20564

Lep klobuk

vam naredi za samo 80 Din iz starih baržunastih klobukov ali drugih ostankov Pavla Novak, Kriševniška ulica 9/I. — Prekrojevanje in prebarvanje filcovih klobukov po najnižji ceni. 20351

Slike za legitimacije

izdeluje najhitreje fotograf Hugo Ribšer, Ljubljana, Valvasorjev trg. 1947

Prodajam

Modistka Horvat

Ljubljana, Stari trg, prodaja bele klobuke od 150 do 200 Din, dvobarval 170, enobarval 140 Din, različne barvne in druge novosti po najnižjih cenah. — Zeleni klobuki v zalogi. 1906

Perje

kokoške, gosje in gozji puh ter račje, oddaja vsakomur sline po smernih cenah trdnja E. Vajda, Čakovce. 1883

Več oblek

damskih in otroških, dobro obdržanih, kakor tudi črtil in negovane, prodam. — Naslov pove upravo "Jutra". 20590

«Wanderer» avto

v najboljšem stanju, se prodaja. Ponudbe pod "Wanderer" na upravo "Jutra". 20657

Nakovalo

(Ambus) težak 100 kg, skoraj nov, prodam za polovico ceno. — Naslov pove upravo "Jutra". 20501

Parcela

in mreže za ribice se prodajo. Naslov v upravi "Jutra". 20278

Moška suknja

zimska, se prodaja na Sv. Petra cesti št. 27/L. 20541

5000 kg beton. železa

močnega 7-9 mm, dolžine 12 m, prodam po 330 Din kilogram pri odvzemu cele množine. — Franko Škofja Loka, kolodvor. — Anton Ogrin, Škofja Loka. 20504

Blagajna

Wertheim, skoraj nova, se za 3000 Din prodaja. Naslov pove upravo "Jutra". 20522

Pohištvo

Kdor si želi nabaviti krasno in trpežno pohištvo po zelo ugodnih cenah, naj se oglasi pri Matiji Andolovic, Vidovdanska cesta 6 (nasproti železnice). 20391

Ne zamudite prilike

Puch-Hellos koleca in živalni stroji Mundio, se zaradi konca sezone prodajajo po znižanih cenah in tudi na obroke z garancijo. Ceniki na razpolago. Jos. Šelovin-Cuden, trgovina zlatnine in srebrnine v Ljubljani, Metni trg št. 13. 20594

Dva revolverja

in 3 flobertpisto, se prodaja v Ljubljani, Zabajak št. 12, I. nadstropje (ob 15. uri). 20617

Registrirna blagajna

99.99 in benedič jarmenik (Venecijanka) 1.20 m premera in 5 m dolžine, dobro ohranjena, se prodaja. — Ponudbe pod šifro "Blagajna" na Aloma Company, Ljubljana. 20620

Salonska garnitura

lepa in velika s preprogo, se prodaja. Naslov pove upr. "Jutra". 20616

Damski čevlji in obleka

Prodajo se damski rjavi niski štimy čevlji št. 41 in svilena foulard obleka. — Naslov pove uprava "Jutra". 20663

Nov «Opalogram»

kanceljski format, se prodaja po jako ugodni ceni. Naslov pove uprava "Jutra". 20655

Na stanovanje

se sprejmeta dva gospoda. M. Buh, Križevniška ulica št. 12/I. 20642

Dve lepa oleandra

se pocni prodasta. Naslov pove uprava "Jutra". 20667

Kupim

jelevo, Fructus, Ljubljana, Tabor 2. 20193

Storže

jelevo, borove ter šelod in žir, kupuje Fructus, Ljubljana, Tabor 2. 19510

Kupim suhe gobe

po najnižji ceni in vsako množino. — Ponudbe s navodno ceno z vzorcem na: Ivan Sever, Velenje. 19374

Bukovih rezanlih desk

II. in III. vrste, smrekovih I. II. in III. ter travmo monte, kupim vsako množino. — Ponudbe na upravo "Jutra" pod šifro "Zugreb". 20497

Brzovjavne droge

antene jelevo, suhe, 15 do 20 cm, 8 do 12 m; žagance jelevo 25 mm III; železna tovarniška okna, pruske, nemške državne papirje kupim. Ponudbe na M. Krivic, Ljubljana I., poštnoštečje. 20664

Otročjo posteljo

s mrežasto ograjo, kupim. Ponudbe na upravo "Jutra" pod "Dobro ohranjena". 20611

Vinsko sesalco

kompletno, kupim. Ponudbe s cenom na naslov: Pačnik, Laško. 20612

Železno peč

srednjeveliko, dobro ohranjeno, kupim. — Ponudbe s navodno ceno na upr. Jutra pod "Želma". 20657

Kmet-pridelki

Jabolka
Ia izbrana namizna in za prežanje, se kupujejo v vsaki množini. Osiroma se samo na ponudbe s navodno ceno in vrste. Ponudbe pod znaki "Jabolka 10444" na upravo "Jutra" v Celju. 20588

Krompir!

Išče se kupo za tedensko dobavo enega do dveh vagonov. — Ponudbe s najvišjo ceno vsake postaja Slovenije na upravo pod "Zbrani krompir!". 20371

Nov vinski most

provzračen, 20 odst. sladkorja po Din 750 nudi veletrgovina Pačnik, Laško. 20606

Nepremičnine

Resnim kupcem
vil, stanovanjskih, trgovskih, gostilniških in obrtnih hiš in posestev, kmetijskih posestev, graščin, mlinov, šag ali stavbnih parcel, tudi največje izbere Realiteta pisanja II 1887

«Posesta», d. o. o. z.

v Ljubljani, Sv. Petra c. 24. 20219

Pritlična hiša

s vrtno in preostanili delovnim, pripravna za vauk obrt, na križišču cest 10 minut od postaje Škofja Loka, se prodaja. Naslov pove uprava "Jutra". 20219

Dobro iodoča trgovina

v industrijskem kraju (nad 600 delavcev) se da v najem. Event. se tudi prodaja vsem inventarjem, poslopjem, dvema skladiščema in malim zemljiščem, oddaljeno 5 minut od postaje. Naslov pove uprava "Jutra". 20662

Srednje posestvo

v okolici mesta, vsemem v najem. — Plačan dobro. — Naslov pove uprava "Jutra". 20605

Miln

na tri tejaše ob močni vodi in promet. kraju ob cesti, 10 minut od železniške postaje, se prodaja po zelo ugodnim pogojem za 120.000 Din. Lovro Čremočnik, Prešernova ulica št. 19, Celje. 20496

Stanovanja

Celje, Laško - Ljubljana
Zamenjam dve stanovanji. — Amelin, Ljubljana, Metni trg 24/II. 20440

Kot sostanovalec

se sprejme gospod na stanovanje in dobro hrano v Wolfvrt ulici 2/L, Ljano. 20621

3000 K

plačam mesečno dotičnemu, ki mi odda stanovanje. — Natančne ponudbe je poslati na upravo "Jutra" pod šifro "Mala družina 10459". 20506

Majhna soba

s električno razsvetlavo, event. a hrano in klavirjem, se odda v bližini Evrope. — Naslov pove uprava "Jutra". 20527

Veridicus

Pater kajetan

Roman po ustnih, pisanih in tiskanih virih

Poslej hočem poslušati Benedikta, pa postiti se, vzdržati se vsakršne opojne pijače, jesti le za potrebo. In še nocoj hočem spati na golih tleh. Zmagam ali poginem: a vdam se ne. Bog bodi z menoj!

Pater Hipolit je danes popoldne utekel iz samostana. Patra Egidij in Virgilij sta ga videla, kako je bežal preko vrta in drevoreda ter je izginil v polju. Tekel je kakor bi ga nosil veter, kričal in vihnel nekaj v roki.

Prior je ukazal, naj ga ujameta in privedeta nazaj v samostan. Očitno je zblaznel. Že dolgo se je plazil le ponoči po hodnikih, se drsal tesno ob stenah, da jih je ogulil in bil vedno ves bel od beleža in ometa. Hrano mu je prinašal brat iz kuhinje. A skoraj vsak dan sta se dolgo pogajala skozi zaprte in zabarikadirane duri, preden mu jih je Hipolit odprl.

Ko smo zvedeli, da love blaznika, smo hiteli v drevored. Videli smo Hipolita, kako je tekal med njivami, se spotikal, padal in zopet vstajal ter drvel dalje.

Naenkrat je izginil. Egidij in Virgilij sta ga skušala zajeti ter sta tekla za njim od dveh nasprotnih strani.

Hipoma smo zaslišali kričanje kmetic. Nekaj jih je bežalo, nekaj pa jih ni prenehalo vpiti. Krikov nismo razumeli.

Kasneje smo zvedeli, da je pater Hipolit napadel kmetice na njivah, jih mlatil s spleteno vrvo in kričal: «Hudič, hudič!» Letal je z njive na njivo, pretepal ženske, jih lovil, metal po tleh in neprestano kričal: «Hudič! Hudič!» Jokaje in kriče so se razpršile kmetice, Hipolit pa jim je bil za petami, dokler ga nista zgrabila Egidij in Virgilij.

S strašno močjo se je ruval z njima. Naenkrat je prebledel in se onesveščen zgrudil. In v božjosti se je premetaval, bil z glavo ob zemljo, noge in roke pa so mu igrale po tleh kakor pod električnim tokom. Postal je v obrazu ves višnjev in iz ust je tiščal pene.

Patra sta ga prinesla v samostan in ga položila v njegovi celi na postelj.

Zvečer so ga morali v prisilnem jopiču na vozu v družbi treh bratov odpeljati na postajo v T. in še ponoči v blaznico. Ko se je namreč v celi prebudil, je bil jedva uro čisto top. Nenadoma je planil, pobil steklo na oknu, zrinil vse pohištvo pred duri in kričal neprestano: «Apaga, Satanas!»

Vrtinar Egidij mi je pravil, da je bil pater Hipolit pred leti zaporedoma kaznovan z najtežimi samostanskimi kaznimi zaradi razuzdanosti z raznimi kmeticami. Potem se je spokoril, postal tih in plah, se postil in često bičal do krvi. Zadnji dve leti pa je postal melanholik in ga je metalo božje. Iz blaznice se pač ne vrne nikoli več.

Bog me ne poslušaj več. Ure in ure preklečim in molim, toda hrepenenje narašča v mojem srcu kakor s planin držeča lavina. Kako naj rešim svojo dušo? Trpim neznosno. Čemu te misli, ki me obletavajo kakor neugnan roj mušic?

Povsod le Micika! Podnevi klečim pred sliko Madone in naenkrat spoznam, da me vleče k nji, ker ima Micika tako strašno podobne oči in usta! In ponoči, v sanjah vidim le njo — le njo. Igram na klavirju, a nervozen sem, dokler ne začnem «Tristana in Izolda».

Vsak dan begam po okolici, preko polja, po hribih. Zares mi je laže v svobodni naravi, pod svetlim solncem, sredi bujnega zelenja in cvetja, nego v zatohlem zidovju. A kadar se vrnem, me naskoči znova hrepenenje: videti jo!

Dopovedujem si, da moja želja vendar ni grešna. Saj si ne želim ničesar, prav ničesar, kakor le videti jo, slišati njen glas, bivati samo kratek čas v njeni bližini. To ni greh. Samo prijateljstvo, hvaležnost, leta, polna skupnih bridkosti, spomini na strašna leta gonje iz kraja v kraj me vežejo nanjo. Nič drugega. Poželjenja ni v meni... ne, ni ga... ne sme ga biti! Sama čista, angelsko nesebična ljubezen bratovska do najbližje sestre.

Tako razmišljam, a zdržnem se: «lažem, lažem!» Svojo desnico držim od sebe in jo ogledujem: kako se je dotaknila Micikinega telesa v Zalesju tistega popoldne, ko mi je prinašala v kapljajo prvič obed —! Kri mi polje po žilah kakor razbeljeno železo: zopet čutim skozi njeno krilo njeno nogo! — zopet čutim njene boke, da se pritiskajo name!

Grus, strah, greh! Kam padam, kako se pogrezam?

V življenjepise in samoizpovedi svetnikov in svetnic se pogrezam ter iščem v njih vzpodbude, ohranjenja in utehe. Toda vsi in vse so trpele ter so se borile proti skušnjavam. V puščavah niso imeli miru in celo sv. Benedikt, naš patron, se je zaril pred njimi v rožnat grm, ki ga je trgal s svojimi trni in mu sekal krvave rane.

A kam naj zbežim jaz? S čim naj ukrotim svojo kri? —

Danes smo položili Mariofilo v samostansko grobnico. Preden so zaprli in zabili njegovo krsto, sem ga posetil zadnjič. Kaj je ostalo po vsem njegovem, najponosnejših nad bogatem življenju? Kupček bledih koščic. In kaj mu je prineslo? Hipe sreče, a dolgo verigo grozne nesreče, obupa in bolečin. Ali je sploh vredno živeti tako življenje?

In vendar! On je užil vsaj hipec blaženstva ob svoji Vidi, s svojo hčerko... Jaz pa? Kaj sem užil dolejš? Vse moje življenje je sama skrb, beda, odrekanje. Izvzemši svojo prvo, otroško mladost, nisem imel potem jasnega, mirnega trenutka samo zase. Moja sreča je bila pač le v prinašanju tolažbe in vzpodbude drugim. Bil sem kakor divje drevo, ki nudi senco in kuriva drugim, samo pa ostaja brez cvetja in sadu ter izpostavlja svoj vrh strelji in viharju, da ostajajo drugi na varnem... Mariofil je objemal ženo in je bil vsaj par let cel človek: mož in oče. Jaz sem imel le par bledih prijateljev, ljubil sem pač očeta in brata, a še ta ljubezen je omejevana po njih nizki kulturi in civilizaciji, da smo si v bistvu vendarle skoraj tuji. Še nikoli nisem poljubil in objel ženske, ki bi ljubila mene: — vse, kar vem o ljubezni, sem le čital ali slišal v spovednici. Slep sem, ki jedla o solncu, a hrepeni, da bi izpregledal.

Mariofil, počivaj mirno! Ugasnil je tvoj pogled, ki je nekdanj videl raj in ga gleda zdaj znova; moje oči pa so slepe in ostanejo slepe. Tema za menoj, tema pred menoj! Nesrečnik sem, ki zavida celo tebe, mrtvi prijatelj! In še z večjo pravico se vprašujem:

Je li vredno živeti tako življenje?

Usoda, držiš me trdo za roko in me vlečiš kakor otroka kamor hočeš. Moj upor je bil zaman, — moj upor se je izpremenil celo v hvaležnost. Kakor lahka bilka sem, ki plava po reki usode... plavam, plavam... kam? —

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ul. 50 (v lastnem poslopiju).

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predjmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menio ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd. itd. Brzojavke: Kredit Ljubljana - Telefon 40, 457 in 548

411/a

Modni salon

M. Sedej-Strnad, Prešernova ulica, palača Mestne hranilnice

Priporoča zadnje novosti dunajskih in pariških klobukov. — Zalni klobuki vedno v zalogi.

Najnižje cene

Solidno blago

Državne trošarine

Za priročno uporabo priredil M. Kostanjevec. Cena 10 Din s poštnino 11 Din. Knjiga se naroča pri Tiskovni zadrugi Ljubljana

Specijalna mehanična delavnica

za popravo pisalnih in računskih strojev
L. BARAGA, LJUBLJANA, Šelburgova ul. 6/1.

Primarij dr. Ješe

ordinira začasno od 1. do 3. ure popoldne.

Zdravnik

dr. Vilko Marin
zopet dnevno ordinira od 1/10. do 12. ure in od 2. do 4. ure popoldne
v Mariboru, Razlagova ulica 15.
Telefon 205. 4964/a

Nosim
perilo, kravate, rokavice, nogavice itd. od turške
A. Sinkovec nast. A. Soss
Ljubljana, Mestni trg 19.
1910a III

Šentjanski premog
vseh vrst in vsako množino, v čisto opranem stanju nudi, za takojšnjo dobavo
Prodajni urad šentjanskega premogovnika
AND. JAKIL
Ljubljana, Brekov trg 10 1018-a

MERAKL
boje, mastila, lakove, štuk, emajle, kistove i jamačno čisti firnis najboljše kakvoče nude
MEDIČ-ZANKL
družba z o. z.
MARIBOR, LJUBLJANA, NOVI SAD,
p. družn. ca. centrala, skladišče.
Tvorilnice: 679/a
LJUBLJANA - MEDVODE.

Velika izbira najnovjših modelov in klobukov iz klobučine (filo) vedno v zalogi v modnem salonu

Ida Škof-Wanek naslednici

Ljubljana, Pod Trančo št. 2

Predelovanje in preoblikovanje damskih klobukov.

Točna postrežba! Priznana solidne cene!

Naročajte, čitajte in razširjajte dnevnik „JUTRO“!

ELITNI KINO MATICA V LJUBLJANI

popolnoma renoviran in sedaj najelegantnejši v vsej Jugoslaviji se svečano otvori 2. oktobra 1924

Vodstvo kina je zaključilo samo prvovrstne in najnovjše filme svetovnoznanih kinoigralcev. Kot novost se vpelje „Gaumont-tednik“, ki se stalno predvaja izven programa. Prvovrstna umetniška godba svira pri vseh predstavah.

Predstave ob pol 4., 5., pol 7. in pol 9. uri.
Cene sedežev: 4, 6, 8, 10, 12, 16 in 18 Din.

V globoki tugi naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naša iskreno ljubljena soproga, oziroma sestra, svakinja in sinaha, gospa

Leopoldina Lorber roj. Virant

v ponedeljek dne 29. t. m. ob 11. uri dopoldne mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb drage pokojne bo v sredo dne 1. oktobra ob 9. uri dopoldne iz hiše žalosti na pokopališče k Sv. Kancijanu v Žalcu.

Sv. maša za dušnico se boje brala v četrtek dne 2. oktobra v župni cerkvi v Žalcu.

Blago pokojno priporočamo v trajen spomin.

V Žalcu, dne 29. septembra 1924.

Žalujoči ostali

Tužnim srcem naznanjamo, da je danes preminula naša dobra mati, teta in tašča, gospa

Amalija Kotlušek rojena Kump

Pogreb drage pokojnice bo v četrtek dne 2. oktobra ob 14. uri iz hiše žalosti, Sredina 12.

Ljubljana, dne 30. septembra 1924.

Žalujoči ostali